

gamomcemeli: Sps 'biznes intel eqti -
Publisher: Business Intellect Ltd.

UDC (uak) 336.2+336.14(051.2)
g-145

referirebadi da recenzirebadi samecniero-praktikuli Jurnal i
`gadasaxadebi -

registrirebulia #04-06/65, 10.08.2009 / **Registered** #04-06/65, 10.08.2009

Referred and reviewed scientific & practical magazine `Gadasakhadebi

mtavari redaqtori:
davit jal aRonia,
sruli profesori
Chief Editor:
David Jalagonia, Full Professor

pasuxismgebeli mdivani
marine xubua, asocierebuli profesori
Executive Secretary:
Marine Khubua, Associated Professor

redaqtori: madona gel aSvili
asocierebuli profesori

Editor:
Madona Gelashvili, Associated Professor

teqniki redaqtori:
nazi gomelauri
Technical Editor: Nazi Gomelauri
koreqtori: rusiko papaskiri
asocierebuli profesori
Corrector:
Rusiko Papaskiri, Associated Professor

marketolog-konsultanti:
devi Sonia, asocierebuli profesori
Marketing Consultant:
Devi Shonia, Associated professor

iurist-konsultanti:
el guja qavTaraZe, asocierebuli profesori
Legal Advisor:
Elguja Kavtaradze, Associated Professor

Jurnal i „gadasaxadebi -
registrirebulia
s.k. 404941300
Magazine "GADASAKHADEBI"
(Taxes) is registered
ID code: 404941300

saredaqciokolegia
EDITORIAL BOARD

Tavmdomare: profesori davit jal aRonia
Chairman: professor David Jalagonia

ekonomikur mecnierebaTa doqtorebi,
profesorebi:

Doctors of Economics, Professors:

zaur amil axvari	Zaur Amilakhvari
rezo gvel esiani	Rezo Gvelesiani
simon gel aSvili	Simon Gelashvili
irma dixaminjia	Irma Dikhaminjia
kaxaber eraZe	Kakhaber Eradze
SoTa veSapiZe	Shota Veshapidze
larisa TakalanZe	Larisa Takalandze
zurab lipartia	Zurab Lipartia
iakob mesxia	Iakob Meskhia
vladimer Rionti	Vladimer Ghloni
zaira Rudusaori	Zaira Gudushauri
temur Sengel ia	Temur Shengelia
mixeli cikvil aZe	Mikheil Chikviladze
nodar xaduri	Nodar Khaduri
elene xarabaZe	Elene Kharabadze
rezo xarebava	Rezo Kharebava
nanuli ZimceiSvili	Nanuli Dzimceishvili

anjelika krutova - xarkovi, ukraina
Angelica Krutova - Kharkiv, Ukraine
kerimovi el sever nariman ori -
baqo, azerbaijani
Kerimov Elsever Nariman Oglu - Baku, Azerbaijan

mimRebi: Sps 'biznes intel eqti -
mimRebis IBAN angariSiS #GE30BR0000010679562042
mimRebis banki: s.s banki 'respublika -
bankis BIC kodi: REPLGE22

Beneficiary's name: **Business Intellect Ltd**
Beneficiary's IBAN NO: GE30BR0000010679562042 (USD)
Beneficiary Bank: BANK "REPUBLIC" TBILISI, GEORGIA
Correspondent acc. No: 00195464
SWIFT: REPLGE22

T/Fax: 00995 32 2307851 , mob/Mob:00995 5 93 79 10 77

redaqciis azri Sesazl oar emTxveodes avtorisas. statias moyvani i faqtebis da monacemebis sizusteze pasuxismgebelia avtoris.

Author's opinion may differ from the one of the Editorial Board. Accuracy of the facts and data provided in the article is the responsibility of author

gamodis TveSi erTxel , fasi 6 l ari / MONTHLY MAGAZINE, PRICE: GEL 6

ISSN 1987-9156

sarCevi / **Table of contents**

ekonomi kuri qroni ka / **Economic chronicles** -----5-10

auqci oni / **auction**-----11

mecniereba: Teoria, metodologia, metodika, praktika
Science: theory, methodology, techniques, practice

Татьяна Владимировна Бочуля,

канд. экон. наук, доц.,

докторант кафедры бухгалтерского учета и аудита, Харьковский государственный университет питания и торговли

г. Харьков, Украина

СИНЕРГЕТИЧЕСКИЙ ПОДХОД К ФОРМИРОВАНИЮ УЧЕТНО -

АНАЛИТИЧЕСКОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ УПРАВЛЕНИЯ ПРЕДПРИЯТИЕМ -----

12-29

qetevan Wani Ze,

batumis SoTa rusTavel is saxel mwifo universitetis ekonomikisa da biznesis fakul tetis doqtoranti

mikrosafinanso institutebis gavlena mosaxleobis socialur

mdgomareobaze ----- 30-38

oficial uri dokumentebi / **Formal documents**

oficial uri dokumentebi ----- 39-52

instruqcia / **Instructions** ----- 53-54

Semosavl ebis samsaxuris ganmar teba / **Revenue service definition** -----

55-57

val utis kursi / **Exchange rate** ----- 58

gadasaxadebi # 2, 2015

GADASAKHADEBI # 2, 2015

ECONOMIC NEWS

შეხვედრა საერთაშორისო სავალუტო ფონდის წარმომადგენლებთან

2015-03-02

მიმდინარე ეკონომიკური პროცესები და საქართველოს მთავრობის მიერ დაგეგმილი კონკრეტული ღონისძიებები განიხილეს პრემიერ-მინისტრ ირაკლი ღარიბაშვილისა და საერთაშორისო სავალუტო ფონდის ანალიტიკური მისიის წარმომადგენლების შეხვედრაზე. მხარეებმა იმსჯელეს რეგიონში არსებულ მდგომარეობაზე და იმ ძირითად ფაქტორებზე, რომლებმაც ზეგავლენა მოახდინეს რეგიონის ქვეყნების ეკონომიკებზე.

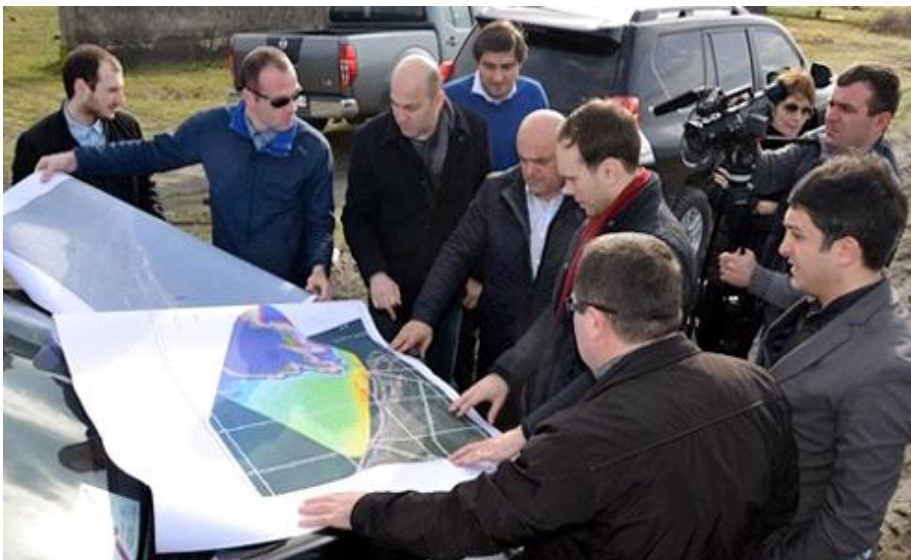
აღინიშნა, რომ მისიის ფარგლებში, მთავრობასა და ეროვნულ ბანკთან ერთად, მოხდება საქართველოში მიმდინარე ეკონომიკური პროცესებისა და მაკროეკონომიკური პარამეტრების შეფასება და რისკების ანალიზი.

საერთაშორისო სავალუტო ფონდის ანალიტიკური მისიის წარმომადგენლებთან შეხვედრას ქართული მხრიდან ვიცე-პრემიერი, ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების მინისტრი გიორგი კვირიკაშვილი, ფინანსთა მინისტრი ნოდარ ხადური და ფინანსთა მინისტრის მოადგილეები დაესწრნენ.

პრემიერ-მინისტრის პრესსამსახური

დაინტერესებული კომპანიები ანაკლიის მომავალი პორტის ადგილმდებარეობას ეცნობიან

4 მარტი, 2015

საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 5 აგვისტოს №1375 განკარგულების შესაბამისად, საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრომ საქართველოს მთავრობის სახელით გამოაცხადა მოწვევა ანაკლიის ღრმაწყლოვანი ნავსადგურის მშენებლობისა და განვითარების პროექტზე ინტერესთა გამოხატვის შესახებ. პროექტთან დაკავშირებით ინტერესი ოფიციალურად გამოხატა თორმეტმა კომპანიამ. სამთავრობო კომისიის გადაწყვეტილებით, მათგან 7 კომპანია შევიდა ე.წ. "მოკლე სიაში," რომლებმაც 2015 წლის 16 აპრილს უნდა წარმოადგინონ თავიანთი ტექნიკური და ფინანსური წინადადებები (RFP) პროექტთან დაკავშირებით.

ტექნიკური და ფინანსური წინადადებების სათანადოდ მომზადების მიზნით, მიმდინარეობს ყველა კანდიდატი კომპანიის წარმომადგენლების მიერ ნავსადგურის ადგილმდებარეობის დათვალიერება და განმარტებითი შეხვედრები საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროსა და სხვა შესაბამის კომპეტენტურ უწყებებთან.

4 მარტს, ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს საზღვაო ტრანსპორტის სამმართველოს უფროსი დავით ჯავახაძე, რეგიონის რწმუნებულ-გუბერნატორი ლევან შონია, ასევე ჰიდროგრაფიის სამსახურისა და ქონების მართვის ეროვნული სააგენტოს წარმომადგენლები კომპანია JSC ANAKLIA DEVELOPMENT CONSORTIUM-ის დელეგაციას შეხვდნენ და ერთობლივად დაათვალიერეს პორტის მშენებლობისთვის განკუთვნილი ტერიტორია.

მსგავსი ხასიათის ვიზიტები და შეხვედრები უკვე შედგა სამ კანდიდატ კომპანიასთან: **28-29** იანვარს - კომპანია **BOUYGUES TRAVAUX PUBLICS S.A**-ს წარმომადგენლებთან, **26-27** თებერვალს - **ANAKLIA PORT AND INDUSTRIAL ECO PARK (GEORGIA)**-სთან, ხოლო **4-5** მარტს - **JSC ANAKLIA DEVELOPMENT CONSORTIUM**-ის წარმომადგენლებთან.

ეკონომიკური თავისუფლების ინდექსი, 2015 წელი

Heritage Foundation „ეკონომიკური თავისუფლების ინდექსი“ **2015**-ის მიხედვით, საქართველოს სარეიტინგო ქულა **0.4** პუნქტით გაუმჯობესდა წინა წელთან შედარებით და **73.0** ქულა შეადგინა.

საქართველო მსოფლიოს **178** ქვეყანას შორის კვლავ **22**-ე პოზიციაზეა „უმეტესად თავისუფალი“ სტატუსით. **2014** წელს, საქართველო **22**-ე ადგილს იკავებდა **72.6** ქულით.

2015 წლის შეფასებით, საქართველო, ევროპის რეგიონში **43** ქვეყანას შორის **1** ადგილით დაწინაურდა და მე-**11** ადგილს იკავებს.

საქართველოს რეიტინგი ინდექსის **10**-დან **7** კომპონენტშია გაუმჯობესებული, ხოლო **4** კომპონენტში გაუმჯობესდა როგორც სარეიტინგო ქულა, ასევე პოზიციები.

საქართველოს რეიტინგი გაუმჯობესებულია შემდეგ **7** კომპონენტში: კორუფციისგან თავისუფლება - **55**, ფისკალური თავისუფლება - **34**, მთავრობის დანახარჯები - **74**, ბიზნესის თავისუფლება - **16**, მონეტარული თავისუფლება - **60**, ვაჭრობის თავისუფლება - **7** და ფინანსური თავისუფლება - **39**.

საქართველოს ქულები (ისევე როგორც რეიტინგი) გაუმჯობესებულია შემდეგ **4** კომპონენტში: კორუფციისგან თავისუფლება - ქულა **49.0** (**55**-ე ადგილი), მთავრობის დანახარჯები - ქულა **73.8** (**74**-ე ადგილი), ბიზნესის თავისუფლება - ქულა **88.6** (მე-**16** ადგილი) და მონეტარული თავისუფლება - ქულა **82.7** (**22**-ე ადგილი).

კვლევის მიხედვით, საქართველოს სარეიტინგო მდგომარეობა მხოლოდ **1** კომპონენტში - შრომის თავისუფლება **11.3** ქულით შემცირდა და მე-**5**-დან **24**-ე ადგილზე გადაინაცვლა (**79.9** ქულა).

2015 წლის ეკონომიკური თავისუფლების ინდექსში საქართველო ვაჭრობის თავისუფლების კომპონენტში, **178** ქვეყანას შორის პირველ ათეულშია და მე-**7** ადგილს იკავებს.

ხოლო **5** წლის განმავლობაში საქართველოს სარეიტინგო ქულა **2.6**-ით გაუმჯობესდა, ხოლო ინდექსის **5** კომპონენტში - კორუფციისგან თავისუფლება, სამთავრობო ხარჯების კონტროლი, ბიზნესის თავისუფლება, მონეტარული თავისუფლება და საინვესტიციო თავისუფლება საქართველოს მდგომარეობა სტაბილურად უმჯობესდება.

ინფლაცია საქართველოში, 2015 წლის იანვარი

2015 წლის იანვარში წინა თვესთან შედარებით საქართველოში ინფლაციის დონემ **0,2** პროცენტი შეადგინა.

მოცემულ პერიოდში ინფლაციის მაჩვენებლის ფორმირებაზე ძირითადი გავლენა იქონია ფასების ცვლილებამ შემდეგ ჯგუფებზე:

სურსათი და უალკოჰოლო სასმელები: ფასები გაიზარდა **1,2** პროცენტით, რაც თვის ინფლაციის მთლიან მაჩვენებელზე **0,38** პროცენტული პუნქტით აისახა. ფასების მნიშვნელოვანი მატება დაფიქსირდა ქვეჯგუფებზე: ბოსტნეული და ბაღჩეული (**7,5** პროცენტი), ხილი და ყურძენი (**4,2** პროცენტი) და რძე, ყველი და კვერცხი (**1,3** პროცენტი);

ალკოჰოლური სასმელები, თამბაქო: ფასები გაიზარდა **4,5** პროცენტით, რამაც ინფლაციის მთლიან მაჩვენებელზე **0,23** პროცენტული პუნქტით მოახდინა გავლენა. ჯგუფზე ფასების ზრდა განაპირობა თამბაქოს ნაწარმზე ფასების **7,6**-პროცენტთანმა მატებამ;

ტრანსპორტი: აღნიშნულ პერიოდში დაფიქსირდა ფასების **3,7**-პროცენტთან კლება, რაც თვის ინფლაციის მთლიან მაჩვენებელზე **-0,44** პროცენტული პუნქტით აისახა. ფასების კლება დაფიქსირდა საწვავ-საპოხ მასალებზე (**-7,3** პროცენტი).

2015 წლის იანვარში **2014** წლის იანვართან შედარებით ინფლაციის დონემ საქართველოში **1,4** პროცენტი შეადგინა.

წლიური ინფლაციის ფორმირებაზე ძირითადი გავლენა იქონია ფასების ცვლილებამ შემდეგ ჯგუფებზე:

ჯანმრთელობის დაცვა: მოცემულ პერიოდში ფასები გაიზარდა **7,3** პროცენტით, რამაც თვის ინფლაციის მთლიან მაჩვენებელზე **0,75** პროცენტული პუნქტით მოახდინა გავლენა. ფასები გაიზარდა სამედიცინო პროდუქციის, აპარატურისა და მოწყობილობების ქვეჯგუფზე (**15,8** პროცენტი);

სურსათი და უალკოჰოლო სასმელები: ფასები გაიზარდა **1,7** პროცენტით, შესაბამისად ჯგუფის წვლილმა წლიური ინფლაციის მთლიან მაჩვენებელზე **0,53** პროცენტული პუნქტი შეადგინა. ფასების ზრდა დაფიქსირდა შემდეგ ქვეჯგუფებზე: ხილი და ყურძენი (**20,9** პროცენტი), ხორცი და ხორცის პროდუქტები (**3,6** პროცენტი), თევზეული (**3,1** პროცენტი). ამასთან ფასები შემცირდა ბოსტნეულსა და ბაღჩეულზე (**-4,6** პროცენტი);

ალკოჰოლური სასმელები, თამბაქო: მოცემულ ჯგუფში ფასები გაიზარდა **6,6** პროცენტით, რაც წლიური ინფლაციის მთლიან მაჩვენებელზე **0,34** პროცენტული პუნქტით აისახა.

ფასები მნიშვნელოვნად გაიზარდა თამბაქოს ნაწარმზე (**9,3** პროცენტი);

ტრანსპორტი: ჯგუფში ფასები შემცირდა **5,9** პროცენტით, რაც წლიურ ინფლაციაზე **-0,71** პროცენტული პუნქტით აისახა. აღსანიშნავია ფასების კლება საწვავ-საპოხ მასალებზე (**-12,3** პროცენტი).

დეპოზიტების მიმდინარე ტენდენციების შესახებ

25.02.2015

საბანკო სექტორში განთავსებული არასაბანკო დეპოზიტების მოცულობამ 2015 წლის პირველი თებერვლისათვის **11.9** მლრდ ლარი შეადგინა, რაც **277.6** მლნ ლარით ანუ **2.4** პროცენტით მეტია პირველი იანვრისათვის არსებულ მაჩვენებელზე. იანვარში, წინა თვესთან შედარებით, ადგილი ჰქონდა მოთხოვნამდე დეპოზიტების შემცირებას **202.0** მლნ ლარით ანუ **3.9** პროცენტით და ვადიანი დეპოზიტების ზრდას **479.7** მლნ ლარით ანუ **7.5** პროცენტით.

დეპოზიტების დოლარიზაციის კოეფიციენტმა მიმდინარე წლის პირველი თებერვლისათვის **63.98** პროცენტი შეადგინა - **3.83** პროცენტული პუნქტით მეტი პირველი იანვრის მდგომარეობასთან შედარებით.

ვადიან დეპოზიტებზე საშუალო წლიურმა შეწონილმა საპროცენტო განაკვეთმა **6.2** პროცენტი შეადგენა, მათ შორის ეროვნული ვალუტით განთავსებულ დეპოზიტებზე - **8.9** პროცენტი, ხოლო უცხოური ვალუტით განთავსებულ დეპოზიტებზე - **4.6** პროცენტი.

უცხოური ვალუტით განთავსებულ დეპოზიტებში აშშ დოლარის წილმა **81.9** პროცენტი, ხოლო ევროს წილმა **15.5** პროცენტი შეადგინა.

კომერციული ბანკების აქტივების მდგომარეობა

25.02.2015

2015 წლის **1** თებერვლის მდგომარეობით, საქართველოს საბანკო სექტორი **20** კომერციული ბანკითაა წარმოდგენილი; მათ შორის **16** - საწესდებო კაპიტალში უცხოური კაპიტალის მონაწილეობით და **2** - უცხოური ბანკის ფილიალით. წინა თვესთან შედარებით, საქართველოს კომერციული ბანკების მთლიანი აქტივები (მიმდინარე ფასებში) **0.6** მლრდ ლარით, ანუ **2.8** პროცენტით გაიზარდა და **21.2** მლრდ ლარი შეადგინა. საბანკო სექტორის საკუთარი სახსრები **3.5** მლრდ ლარს შეადგენს, რაც კომერციული ბანკების მთლიანი აქტივების **16.7** პროცენტია.

უცხოური კაპიტალის მონაწილეობამ ბანკების მთლიან განადგებულ საწესდებო კაპიტალში **69.6** პროცენტი შეადგინა.

გასული თვე საბანკო სექტორმა მოგებით დაამთავრა. იანვრის თვის წმინდა მოგებამ **15.8** მლნ ლარი შეადგინა.

ხუთი უმსხვილესი აქტივების მქონე ბანკის წილმა საბანკო სექტორის მთლიან აქტივებში **77.5** პროცენტი შეადგინა.

კომერციული ბანკების საკრედიტო დაბანდების შესახებ

25.02.2015

კომერციული ბანკების საკრედიტო დაბანდების მოცულობა (არარეზიდენტებზე გაცემული სესხების ჩათვლით), **2015** წლის იანვარში, წინა თვესთან შედარებით **743.4** მლნ ლარით (**5.7** პროცენტით) გაიზარდა და **2015** წლის 1 თებერვლისათვის **13.7** მლრდ ლარი შეადგინა. ამავე პერიოდში, ეროვნული ვალუტით გაცემული სესხების მოცულობა **3.5** მლნ ლარით (**0.1** პროცენტით), ხოლო უცხოური ვალუტით გაცემული სესხების მოცულობა **739.9** მლნ ლარით (**9.4** პროცენტით) გაიზარდა.

რეზიდენტი იურიდიული პირებისათვის **2015** წლის იანვრის ბოლოს კომერციულ ბანკებს ეროვნული ვალუტით გაცემული ჰქონდათ **1.4** მლრდ ლარის (წინა თვესთან შედარებით **5.1** პროცენტით ანუ **78.2** მლნ ლარით ნაკლები), ხოლო უცხოური ვალუტით - **5.2** მლრდ ლარის (შესაბამისად, **8.3** პროცენტით ანუ **402.5** მლნ ლარით მეტი) მოცულობის სესხი.

იურიდიული პირების დაკრედიტების მთლიან მოცულობაში ყველაზე დიდი ხვედრითი წილი - **30.4** პროცენტი ვაჭრობის სფეროზე მოდის. **2014** წლის დეკემბერთან შედარებით, იანვარში ვაჭრობის სფეროზე გაცემული სესხების მოცულობა **4.0** პროცენტით ანუ **77.5** მლნ ლარით გაიზარდა და პირველი თებერვლისათვის **2.0** მლრდ ლარს გადააჭარბა.

მრეწველობაზე გაცემული სესხების წილმა იურიდიულ პირებზე გაცემული ვადიანი სესხების საერთო მოცულობაში **24.9** პროცენტი შეადგინა, რაც **2015** წლის პირველი თებერვლისათვის **1.7** მლრდ ლარით განისაზღვრა (**4.6** პროცენტით ანუ **73.1** მლნ ლარით მეტი პირველი იანვრის მდგომარეობასთან შედარებით); **7.0** პროცენტი მოდის მშენებლობაზე, რაც **469.6** მლნ ლარია (**10.9** პროცენტით, ანუ **46.3** მლნ ლარით მეტი, შესაბამისად). ამდენად, იურიდიული პირების დაკრედიტების საერთო მოცულობის **62.3** პროცენტი მხოლოდ სამ დარგზე - მრეწველობაზე, მშენებლობასა და ვაჭრობაზე მოდის.

2015 წლის იანვრის განმავლობაში **3.8** პროცენტით ანუ **233.0** მლნ ლარით გაიზარდა რეზიდენტი ფიზიკური პირების დაკრედიტების მოცულობა და მიმდინარე წლის პირველი თებერვლისათვის **6.4** მლრდ ლარს მიაღწია.

საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სახაზინო ვალდებულებების აუქციონის შედეგი

04.03.2015

2015 წლის 4 მარტს, ფინანსთა სამინისტროს სახაზინო ვალდებულებების აუქციონზე 40 000 000 ლარის ნომინალური ღირებულების 350-დღიანი ვადიანობის ფასიანი ქაღალდები გაიყიდა.

აუქციონში მონაწილეობა მიიღო ოთხმა კომერციულმა ბანკმა. მოთხოვნამ შეადგინა 43 500 000 ლარი. მინიმალური საპროცენტო განაკვეთი 5.950 პროცენტით, მაქსიმალური 6.479 პროცენტით, ხოლო საშუალო შეწონილი 6.249 პროცენტით განისაზღვრა.

СИНЕРГЕТИЧЕСКИЙ ПОДХОД К ФОРМИРОВАНИЮ УЧЕТНО-АНАЛИТИЧЕСКОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ УПРАВЛЕНИЯ ПРЕДПРИЯТИЕМ

Татьяна Владимировна Бочуля,

канд. экон. наук, доц.,

докторант кафедры бухгалтерского учета и аудита,

Харьковский государственный университет питания и торговли

(61051, Украина, Харьков, ул. Клочковская, 333)

E-mail: bochulya@i.ua

УДК 658.14.011.1

Ключевые слова: *учетно-аналитическое обеспечение управления, синергетический подход, информация, время, результат, эффект*

Keywords: *accounting and analytical support of management, synergetic approach, information, time, result, effect*

Искусство управления хозяйством (экономика) в настоящее время характеризуется новыми факторами, средствами, условиями, категориями и отношениями. Приоритет в регулировании экономического развития менялся по мере формулирования иных требований к его результатам, что стало основой для становления новой эры экономики и управления. Новизна характеризуется использованием высшего ресурса – интеллекта, с которого начинаются инновации, технологии, знания и прочее. То, о чем писали фантасты и развивали ученые, получило сегодня широкое применение в новых условиях, когда знаний человека оказалось достаточно для восприятия идей, предложений и инноваций. Время должно прийти, чтобы идея была реализована. Это перефразированное высказывание известного французского писателя В.М. Гюго, что свидетельствует о необходимости учитывать все аспекты в развитии общества и экономики. Новаторами, чьи выводы стали достоянием научной фантастики, но во время их разработки не имели реального применения, были Р.Д. Брэдбери, Р. Желязны, А. Кларк,

Г.Д. Уэллс, Н. Тесла, Р. Хайнлайн и другие. Их исследования частично получили практическое воплощение в настоящее время, но большая их часть осталась нереализованной из-за неподготовленности общества и экономики. Знаний для развития уже недостаточно, нужна фантазия, нестандартная воображение, другое нетрадиционное видение общественной и экономической реальности. Профессор теоретической физики М. Каку основательно описал, как фантазии человечества будут реализованы через научно-технический прогресс, а фантазии останутся только интересной познавательной информацией для общего развития [4]. Ученый отдает приоритет в будущем искусственному интеллекту, управлению мыслью и нанотехнологиям. Наряду с инновационными ресурсами развития, первенство остается у традиционного ресурса, которым пользуется человечество в разных видах и формах на протяжении многих тысячелетий – информации. Использование информации априори предполагает получение эффекта, выраженного в получении разного результата. Повысить эффективность информации можно разными способами, для чего нужны соответствующие затраты ресурсов и времени, комбинация которых составляет диапазон эффекта. Получить «дополнительный бонус» от использования ресурсов стало возможным при открытии синергии, понятие которой ввел в науку управления И. Ансофф, раскрыв новые возможности в получении «дополнительной» выгоды от обычных ресурсов. Синергия характерна не только для получения выгоды от материальных ресурсов – особое значение получила синергия информации. Информация бывает разная и в бизнесе используется вся ее релевантная часть, не ограничиваясь только задокументированными показателями. Следует отметить, что разные подходы к организации информационного обеспечения управления предприятием определили направление комбинации методов, принципов и процедур, в результате чего приоритетным для системы управления определено учетно-аналитическое обеспечение, ориентированное на комплексное использование функций систем бухгалтерского учета и управления с выходом на удовлетворение запросов разных групп пользователей.

Исследование синергетического подхода к информации, в частности учетной информации, пока не является приоритетным направлением научных исследований, что

связано с преодолением стереотипов, характерных для теории, методологии и практики системы бухгалтерского учета. Среди украинских ученых следует назвать С.А. Кузнецову, которая стала основателем нового направления в мировой науке – синергетическое развитие бухгалтерского учета, финансов и бизнеса в условиях хаотичного структурирования экономики. После успешной презентации разработок к развитию этого вопроса присоединились и другие исследователи, в частности Л.Д. Водянка, О.П. Кундря-Висоцкая, В.А. Осмятченко, В.З. Семанюк, Е.В. Фомина, И.В. Яскал, которые с разных точек зрения подошли к решению вопроса синергии. Принимая во внимание новизну вопроса и начальную стадию научной разработки, считаем возможным присоединиться к исследованиям и развить синергетический подход в контексте формирования учетно-аналитического обеспечения управления предприятием.

Целью написания статьи является выявление направлений развития синергетического подхода и разработка предложений по оптимизации формирования учетно-аналитического обеспечения управления предприятием на

его основе. Достижение поставленной цели предполагает рассмотрение сути подходов к информационному обеспечению предприятия, проекции синергии в информационном обеспечении бизнеса и применения инноваций развития экономики в части формирования учетно-аналитического обеспечения управления предприятием.

Синергию как явление объяснить можно простым путем – это «+1» к результату, полученному от определенных действий с использованием определенных ресурсов. Синергия воспринимается наряду с эффективностью и положительно характеризует принятое решение в любом аспекте общественно-экономических отношений. Эффект предполагает наличие реального результата или следствия, что характеризует обоснованность самого процесса и постановку конкретной цели. Отсутствие эффекта отрицательно характеризует действие и подтверждает необоснованную (бессмысленную) трату времени и ресурсов. Смысл характеризует информацию о предмете, которую постигает рациональный разум и способствует его развитию. Широко известно выражение: «Отрицательный

результат – это тоже результат». Это означает заимствование опыта и недопущение сложившейся ситуации в будущем. Подобным образом предприятие получает возможность предвидеть при ранее полученных знаниях о процессах и затратах. Возвращаясь к синергии, в научной литературе нет однозначного мнения о «положительности» этого явления, поскольку, выделяют также отрицательную (переоцененную) синергию, описывая формулой « $2+2=2,5$ ». Гуру синергии И. Ансофф придерживался линии положительного эффекта синергии (в качественных характеристиках) [15]. Подобного мнения придерживается разработчик авторского специального курса для подготовки студентом в соответствии с последними тенденциями развития международной экономической науки С.А. Кузнецова, определяя синергию как «новую продуктивную силу» [8, с. 11]. Придерживаемся позиции «положительной стороны» синергии, в контексте информационного обеспечения управления рассматриваем ее как повышение качественных характеристик информации в связи с оптимизированными процессами обработки, передачи и хранения данных

вследствие их переориентации на новейшие технологии с использованием интеллектуальной основы. Повышение качества информации, используемой в управлении, может быть достигнуто: во-первых, развитием определенных принципов формирования учетной информации, которые соответствуют рыночной экономике; во-вторых, усовершенствованием механизма регулирования качества учетной информации; в-третьих, обеспечением адекватной системы показателей качества учетной информации и методики их расчета [14, с. 79]. Качество информации является категорией субъективной и оценивается пользователем с использованием разных критериев. Главное условие – информация должна приносить пользу, что включает в себя целый спектр ее свойств – от достоверности до новизны. Новая информация (ради которой создается сообщение) – это та, которая, по мнению ее автора, способна внести изменения в структуру общественного и индивидуального тезаурусов (суммы знаний) [11, с. 21]. В информационном обеспечении управления предприятием

следует соблюдать баланс между известной (релевантной) и новой информацией. Достигнуть баланса стало возможным путем эволюции, изначально научных, а после практических подходов к бухгалтерскому учету, организация которого предполагает формирование целостной системы для обслуживания учетного процесса, что в конечном итоге предполагает подготовку своевременной, достоверной и релевантной информации, характеризующей хозяйственную деятельность предприятия и удовлетворяющей запросы разных групп пользователей. Баланс информации во времени, требованиях процесса управления и компромиссе между разными группами пользователей достичь очень тяжело вследствие разноректорных факторов, которые влияют на информационную систему (время, запросы, политика конфиденциальности и прочее). На рис. 1 показано соотношение указанных факторов и возникновение синергетического эффекта при формировании учетно-аналитического обеспечения управления предприятием.

Рис. 1. Комбинация факторов времени и информации для достижения синергетического эффекта в учетно-аналитическом обеспечении управления

На рис. 1 выделено формирование учетно-аналитического обеспечения управления, что, по нашему мнению, является выражением синергетического эффекта относительно информационной системы в целом. Информация, которая формируется предприятием, удовлетворяет 2 уровня запросов разных групп пользователей. Учетная информация на рис. 1 разделена на 2 блока – фактическая информация (финансовая отчетность) и предсказательная информация (к ней относим управленческую отчетность). Первый блок предназначен для широкого использования и не ограничивает внешних пользователей, одинаково обеспечивая существующие информационные потребности. Второй блок имеет закрытый характер и направлен на обеспечения процесса управления с удовлетворением вероятностных информационных запросов. Процесс управления обеспечивается также прочими экономически важными данными, что в интеграции с учетной информацией способствует достижению синергетического эффекта, поскольку формируется комплекс информационных ресурсов, прошедших предварительную обработку в соответствии с заложенными алгоритмами для получения информационного результата. Во временном отрезке в части учетной информации преимущественно используются данные за прошлый или нынешний период. Принятие решений осуществляется на будущий период, поэтому система управления ориентируется на данные будущих периодов (прогнозируемые показатели), получить которые при сегодняшнем уровне развития технологий и организованных баз данных не составляет труда.

Учетная отчетность – это готовый продукт, использование которого предусматривает уверенность в принятом решении, определяющего социально-экономическую состоятельность бизнеса и показатель деловой репутации во внешнем экономическом окружении. Качественное наполнение учетной информации получило существенное развитие – постепенно от «неэффективных» ретроспективных данных система учета перешла на информацию, позволяющую предвидеть. Спрос рождает предложение – это утверждение аксиоматическое в том числе для бухгалтерского учета. Ряд концепций, по которым развивается система бухгалтерского учета, отвечает запросам информационной аудитории, включающей разные группы пользователей. Предоставление выбора пользователю вызывает дополнительные сложности в его

идентификации информации на предмет необходимости и целесообразности для выполнения поставленной задачи. Среди управленцев главной проблемой становится информационная перегрузка, поскольку существенно увеличилось количество альтернативных источников информации, из которых формируют конечный информационный продукт. Отличительная черта учетной информации (гарантированная правдивость) со временем стала восприниматься как данность, то есть то, что должен получить пользователь без дополнительных затрат средств и времени. Сейчас правдивость и надежность учетной информации перестала быть «крайней точкой» ее развития, и предусмотрена ориентация на разные группы пользователей при подготовке учетной отчетности. Определений учетной отчетности предложено достаточное количество, среди которых следует выделить определение С.А. Кузнецовой, в рамках развития концепции синергии учетной отчетности предложившей ключевую ее характеристику – удовлетворение информационных потребностей внутренних и внешних пользователей при принятии решений [7, с. 158]. Это следствие предыдущих научных

исследований ученых, не только обосновавших многоцелевой характер системы бухгалтерского учета [3], но и выделивших отдельные модули, генерирующих информацию о заданных объектах и направления деятельности [6, с. 38-41]. Сейчас только многоцелевым характером информации сложно удовлетворить все запросы целевой аудитории, что требует новых поисков в стратегии улучшения качественных характеристик и свойств учетной информации. Гуру маркетинга Д. Траут одной фразой, ставшей законом бизнеса и названием книги [12], определил основную стратегию развития «Дифференцируйся или умирай». Предложил дифференцировать товар для получения безусловных конкурентных преимуществ, которые позволят покорить рынок и стать его безраздельным лидером. Д. Траут связал успех и лидерство бизнеса с первенством, приведя аргументы в пользу исключительности идеи, благодаря которой компания получает безусловные преимущества и долгое время удерживает их за счет положительного восприятия потребителей. Проецируя позицию всемирно известного маркетолога на информацию, получаем похожую «картину»

лидерства и предпочтений, связанную с восприятием и первоначальным смысловым наполнением. Учетная информация одновременно заняла лидерские позиции в восприятии пользователей и одновременно была минимизирована ее качественная характеристика вследствие позиционирования учетных показателей исключительно как ретроспективных, отражающих прошлое, на которое невозможно повлиять. Учетная информация не нуждается в «рекламе», что объясняется естественной потребностью пользователей в надежных экономически важных показателях. Тем не менее, в ориентации на учетную информацию прослеживается ментальная оценка показателей, сформированных на основании методов, принципов и процедур бухгалтерского учета, что выражается в преимуществах для пользователя, которые являются решающими при обосновании и принятии решений. Учетная отчетность – это примером синергии в контексте интеграции методов, принципов и процедур бухгалтерского учета, комбинация которых способствовала выбору направления организации учета и составления отчетности.

Методология и организация информационного обеспечения управления предприятием базируется на разных подходах, выбор одного из которых определяет информационную политику предприятия и направление развития информационной деятельности (табл. 1) [8, с. 21-22; 9; 10, с. 99; 14, с. 76-77]. В табл. 1 предложено использовать при формировании информационного обеспечения управления предприятием комбинационный подход.

Таблица 1

Подходы к организации информационного обеспечения управления

Подход	Характеристика	Организация информационного обеспечения
Функциональный подход	Исследование объекта не с позиции его внутреннего строения, особенностей субстратной основы, совокупности элементов системы и их синергических связей, а с позиции функционирования объекта, его взаимосвязей с окружающей средой	Систему рассматривают исключительно с позиции ее внешнего аспекта, отношений системы как целого с другими, которые находятся за ее пределами, т.е. с окружающей средой
Процессный подход	Предусматривает рассмотрение определенной деятельности, в частности информационной, как набора процессов	Организовывается как совокупность действий, которые составляют содержание целенаправленного действия информационной деятельности
Корпоративный (об'єднавчий підхід)	Знания, полученные из разных дисциплин, связанных с бухгалтерским учетом, служат исходным материалом, который можно использовать в построении новых методологических конструкций учета	Организовывается как система информационных отношений для достижения единой цели при согласовании и баланса интересов разных групп пользователей

Продолжение табл. 1

Подход	Характеристика	Организация информационного обеспечения
Целевой подход	Система методов и методических приемов, обеспечивающих постоянную ориентацию управленческой деятельности на конечные результаты, с учетом социально-экономических характеристик, которые постоянно меняются	В организации информационного обеспечения цели являются ограничивающим фактором
Системный (кибернетический) подход	Конструирование сложно организованных объектов с входом, выходом, связью с внешним окружением	Информационное обеспечение управления формируется как учетно-аналитическая система, интегрированная с планированием и контролем
Синергетический подход	Комплексный учет разных видов и форм между элементами системы, развитие которых усиливает их целостность и эффективность	Осуществляется с учетом внутренних тенденций процесса управления и внешних изменений при обеспечении многовариантного развития с учетом вероятностных и динамических законов и закономерностей
Комбинационный подход	<i>Интеграция методов, принципов и процедур, комбинируя их в зависимости от отличительных характеристик бизнеса и доступных ресурсов</i>	<i>Гибкость в достижении многовариантности обеспечения информационных запросов разных групп пользователей</i>

Предложенный в табл. 1 комбинационный подход к формированию информационного обеспечения управления предприятием предполагает развитие системного подхода и создание прочной базы для синергетического подхода. Синергетический подход является развитой формой системного подхода, который предполагает исследование объекта как целостной системы, в которой интегрированы его элементы и налажены тесные взаимосвязи на микро- и макроуровнях. Каждая составная часть целого ориентирована на достижение общей цели, но также следует собственным ориентирам. Абстрагируясь от экономики, примером сложности целей можно назвать человечество – каждый человек является микросистемой со своими идеалами, предпочтениями, целями, убеждениями и мотивацией, но при этом миллионы и миллиарды индивидуальностей составляют единое целое с единой целью. Индивидуальности объединяют свои усилия, характеры и знания для достижения общей цели, в которой заложена часть индивидуальной цели. При применении комбинационного подхода методы, принципы и процедуры в формировании учетно-аналитического обеспечения управления предприятием используются в разных комбинациях, исходя из цели предприятия, его характеристик, доступных ресурсов, влияния условий внешнего окружения и прочего. При изменении одного из факторов, комбинация может меняться, что адаптирует ее к реальным требованиям и условиям процесса управления. Благодаря этому возможно повышение суммарного результата и повышения качества информации для принятия решений на всех уровнях ведения хозяйственной деятельности. Комбинационный подход находится между системным и синергетическим подходом, обеспечивая повышение эффективности информационного обеспечения управления путем выборочной (комбинационной) интеграции отдельных составляющих информационного процесса в единой системе с достижением баланса информационных интересов пользователей и эффективности процесса управления.

На практике руководителей компаний интересует получение суммарного эффекта вследствие синергетического подхода, что

предполагает выбор набора элементов и их интеграции, используя прогрессивные формы организация, обеспечивая увеличение потенциала всей системы (и ее составляющих) [1, с. 8]. В организации бизнеса важным элементом достижения поставленной цели и максимального эффекта являются ценности. По Э. де Боно ценности определяются в определенной иерархии, что регулирует формирование бизнес-модели и на ее основе учетно-аналитического обеспечения управления [13]: человеческие ценности, ценности для общества; ценности для организации; ценности качества; инновационные ценности; экологические ценности; ценности для восприятия. Разные варианты интеграции предложенных уровней ценностей определяют стратегию бизнеса и характеризуют риски, присущие деятельности предприятия. Указанные ценности являются основой для синергии, поскольку именно человек с его ресурсами, потенциалом и мотивациями способен продвигать бизнес и способствовать наращиванию его ключевых конкурентных преимуществ. Управление предприятием базируется на людях, на их знаниях, компетенциях, опыте и заинтересованности

в реализации цели деятельности предприятия. За последнее время активизировались поиски решений, направленных на достижение высшей точки эффективности бизнеса, что предполагает смену «системы координат», под которой понимают парадигму. Подобный тезис высказал специалист по вопросам руководства С. Кови, предложив новый взгляд на эффективное использование человека через культивирование парадигмы принцип-центричного лидерства и формулу положительной синергии: вовлечение + терпение = преданность [5]. Человек в общественно-экономических отношениях является «пятым элементом», т.е. квинтэссенцией развития мира. На каждом этапе развития общества и экономики использовались разные стороны человека с их развитием в зависимости от «точек влияния». С. Кови выделил новый уровень управления человеком и капитализации его «высших» ресурсов через управление целостностью личности (которую автор называет «дух»). В таком управлении заложен синергетический эффект от использования всех возможностей и мотиваций человека, а не только его

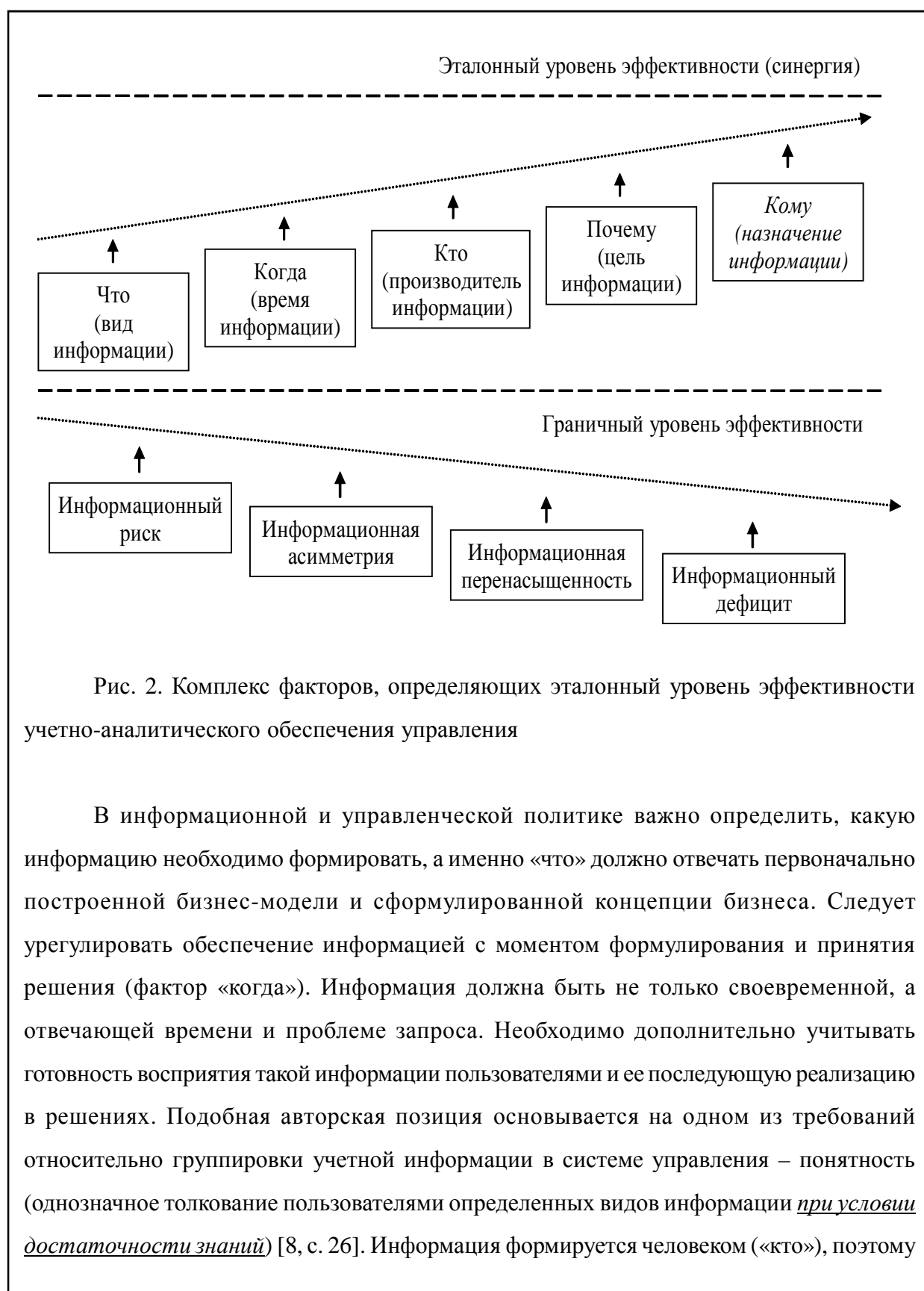
социально-экономических и психологических характеристик. Информация является результатом обработки данных, которую осуществляют не только машины, а прежде всего человек, таким образом, перенося «дух» на информацию.

Синергия предполагает расширение в количественных и качественных формах выражение результата. Возможно, именно о синергии говорил известный ученый Н. Тесла, расширив возможности человека: «Все слышали выражение «Нельзя прыгнуть выше головы». Но человек способен на все». Проектируя эту мысль на все области жизнедеятельности человека, получаем обоснование возможности большего эффекта в экономической, социальной, технологической, информационной, социальной стратегии развития. Синергетические процессы связаны с «расшивкой узких мест», которые имеют реальное воплощение в практике [1, с. 9]. Это выход на новый, прогрессивный уровень развития, когда деятельность предприятия и его бизнес-проекты оправданы в контексте обеспечения микро- и макроуровня развития.

Синергетический подход в

формировании учетно-аналитического обеспечения управления предприятием проявляется в предложении разных групп пользователей универсальной информации, на основании которой формируется новое знание для достижения поставленной цели. Анализируя концепцию оптимизации паттерна (шаблона, системы) решений, применяемой к модернизации бизнес-модели, предлагаем позаимствовать идею К. Гиротра, С. Нетесина [2] для достижения большей эффективности учетно-аналитического обеспечения в контексте синергетического подхода (рис. 2).

следует заранее сформировать команду специалистов, которые благодаря своим знаниям, опыту, профессиональным компетенциям способны обеспечить максимальный уровень эффективности информации для процесса управления и удовлетворения информационных интересов разных групп пользователей. Информация также должна иметь целевую направленность («почему»), т.е. ее подготовка должна иметь смысловое наполнение. Информация является ресурсом для управления, производство которого предполагает несение расходов и получение выгоды. Необоснованность формирования информационного ресурса приведет к неэффективным расходам, что отразится на суммарных результатах деятельности предприятия. К определенным К. Гиротра, С. Нетесина факторам развития бизнес-модели, предлагаем в контексте достижения эталонной эффективности учетно-аналитического обеспечения управления использовать пятый фактор («кому»), чтобы определить целевую группу пользователей и оптимизировать под них информационную деятельность предприятия. Заблаговременное определение адресата

позволяет эффективно организовать первые 4W и получить от них максимально положительный результат.

Подводя итоги проведенного исследования, отметим, что формирование учетно-аналитического обеспечения управления предприятием в сегодняшних сложных общественно-экономических отношениях требует ориентации на новую «систему координат» и применение синергетического подхода. В статье предложено комбинировать факторы времени и информации для достижения синергетического эффекта в учетно-аналитическом обеспечении управления. В развитие существующих подходов к формированию информационного обеспечения предприятия предложен комбинационный подход как переход между системным и синергетическим подходом. Его применение предполагает повышение эффективности интеграции методов, принципов и процедур в формировании учетно-аналитического обеспечения управления предприятием. Информационное обеспечение предприятия формируется на «определенных столбах», которые в статье заимствованы из концепции ведущих мировых

исследований, которые разрабатывают вопрос усовершенствования бизнес-модели предприятия и системы принятия управленческих решений. В развитие их концепции для достижения эталонного уровня эффективности учетно-аналитического обеспечения управления предприятием предложен «пятый элемент» (5W), который является основанием для развития базовых факторов и определяет вектор развития информационной и управленческой политики предприятия. Обобщая результаты проведенного исследования, отметим, что в статье предложена для рассмотрения заинтересованными читателями первая часть научной разработки, поскольку выбранная тема является сложной и недостаточно развитой, что обосновывает дальнейшие разработки для формулирования выводов и предложений.

Список литературы:

1. Водянка Л. Д. Синергетичний ефект у діяльності підприємств: класифікація та підходи до оцінювання / Л. Д. Водянка, І. В. Яскал // Вісник Хмельницького національного університету. Сер. Економічні науки. – 2012. – № 3. – Т. 1. – С. 7–12.
2. Гиротра К. Архимедов рычаг [Электронный ресурс] / К. Гиротра, С. Нетесин // Оптимальная бизнес-модель. Четыре инструмента управления рисками / К. Гиротра, С. Нетесин. – М. : Альпина Паблишер, 2014. – Режим доступа : <http://goo.gl/U3Bbmz>.
3. Голов С. Теорія багатocільового бухгалтерського обліку / С. Голов // Бухгалтерський облік і аудит. – 2011. – № 4. – С. 3–13.
4. Каку М. Будущее разума / М. Каку. – М. : Альпина Нон-фикшн, 2015. – 502 с.
5. Кови С. Сдвиг управленческой парадигмы [Электронный ресурс] / С. Кови // Лидерство, основанное на принципах / С. Кови. – М. : Альпина Паблишер, 2013. – Режим доступа : <http://goo.gl/dcwDgo>.
6. Кондратюк О. М. Розвиток бухгалтерського обліку корпорації з позиції психології зацікавлених користувачів та особливостей сприйняття ними облікової інформації

/ О. М. Кондратюк // Вісник ЖДТУ. Серія : Економічні науки. – 2013. – № 3 (65). – С. 35–46.

7. Кузнецова С. А. Концепція синергії бухгалтерської звітності в управлінні економікою України / С. А. Кузнецова // Економічні науки. Сер. Облік і фінанси. – 2010. – Вип. 7 (25), ч. 2. – С. 151–159

8. Кузнецова С. А. Синергія інформації в бізнесі / С. А. Кузнецова. – Дніпропетровськ : Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, 2012. – 120 с.

9. Кундря-Висоцька О. Концепція розвитку облікової системи на основі об'єднувального підходу [Електронний ресурс] / О. Кундря-Висоцька, М. Ключ. – Режим доступу : <http://goo.gl/EFG8TP>.

10. Семанюк В. З. Синергетичний підхід до формування звітності [Електронний ресурс] / В. З. Семанюк // Вісник Львівської комерційної академії. Сер. Економічна. – 2014. – Вип. 44. – С. 96–99. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vlca_ekon_2014_44_21.pdf.

11. Скотникова Т. Оптимізація інформаційної насиченості повідомлень у фахових виданнях / Т. Скотникова // Вісник Київського нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка. Сер. Журналістика. – 2008. – № 16. – С. 20–25.

12. Траут Дж. Дифференцируйся или умирай! Выживание в эпоху убийственной конкуренции : пер. с англ. / Дж. Траут, С. Ривкин. – СПб. : Питер, 2008. – 288 с.

13. Федорак Я. Креативність – не талант, а навичка. Майстер-клас Едварда де Боно «Курс креативного мислення в менеджменті» [Електронний ресурс] / Я. Федорак. – Режим доступу : <http://goo.gl/G1ZNdb>.

14. Фоміна О. Інноваційні системи управлінського обліку / О. Фоміна // Вісник КНТЕУ. – 2014. – № 1. – С. 73–82.

15. Ansoff I. H. Synergies and Capabilities Profile / I. H. Ansoff. – N.Y. : Penguin Books, 1965. – 626 p.

Резюме

СИНЕРГЕТИЧЕСКИЙ ПОДХОД К ФОРМИРОВАНИЮ УЧЕТНО-АНАЛИТИЧЕСКОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ УПРАВЛЕНИЯ ПРЕДПРИЯТИЕМ

Татьяна Владимировна Бочуля,

канд. экон. наук, доц.,

докторант кафедры бухгалтерского учета и аудита,

Харьковский государственный университет питания и торговли

(61051, Украина, Харьков, ул. Клочковская, 333)

E-mail: bochulya@i.ua

Процессы глобализации и информатизации общества и экономики определили новое направление их развития, на котором особое значение имеет информация как важный ресурс управления предприятием. Бизнес зависит от эффективности организации информационного обеспечения управления, для чего затребованы новые подходы и выводы, которые способствуют развитию науки и практики. Таким образом, актуальным является вопрос усовершенствования эталонного подхода к формированию учетно-аналитического обеспечения управления предприятием.

Целью статьи является выявление направлений развития синергетического подхода и разработка предложений по оптимизации формирования учетно-аналитического обеспечения управления предприятием на его основе.

Рассмотрен синергетический подход к формированию учетно-аналитического обеспечения управления предприятием. Исследованы существующие подходы к формированию информационного обеспечения предприятия. Предложен комбинационный подход к формированию учетно-аналитического обеспечения управления и баланс факторов времени и информации для достижения синергетического эффекта. Развивая предыдущие исследования известных ученых в части оптимизации бизнес-модели предприятия, предложен комплекс факторов, определяющих эталонный уровень эффективности учетно-аналитического обеспечения управления.

Для достижения эффективности деятельности предприятия необходимо сформировать соответствующее учетно-аналитическое обеспечение управления предприятием как основы для оптимизации процесса управления. На практике используют разные подходы к формированию информационного обеспечения предприятия, что предполагает получение разных результатов. Среди существующих подходов инновационный характер присущ синергетическому подходу, развитие которого находится на начальной стадии. Предложенный комбинационный подход к формированию учетно-аналитического обеспечения управления предприятием является основой для актуализации синергетического подхода. Рекомендованная комбинация факторов времени и информации направлена на достижение синергетического эффекта в учетно-аналитическом обеспечении управления.

Summary

SYNERGETIC APPROACH TO FORMATION OF ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT OF ENTERPRISE MANAGEMENT

Tetiana Bochulia,
PhD (Economic), Assistant Professor,
Doctoral Student of Accounting and Auditing Department,
Kharkiv State University of Food Technology and Trade
61051, Kharkov, 333 Klochkovskaya st.
E-mail: bochulya@i.ua

The processes of globalization and informatization of society and economy have identified a new direction of their development, on which the information as an important resource of enterprise management has a particular meaning. The business depends on efficiency organization of information support of management, for what needed new approaches and conclusions that promote to the development of science and practice. Thus, the question of improvement of reference approach to the formation of accounting and analytical support of enterprise management is relevant.

The aim of the research is to identification of directions of development of the synergetic approach and proposals on optimization of formation of accounting and analytical support of enterprise management based on it.

Synergetic approach of formation of accounting and analytical support of enterprise management has been reviewed. The existing approaches to the formation of an information support of enterprise have been investigated. Combinational approach to the formation of accounting and analytical support of management and balance the factors of time and information to achieve synergistic effect has been proposed. By developing previous studies of famous scientists at optimization of the business model of enterprise was proposed complex of factors that determine the reference level of efficiency of accounting and analytical support of management.

To achieve the effectiveness of enterprise activity is necessary to form corresponding accounting and analytical support of enterprise management as the foundation for optimization of management process. In the practice are used different approaches to formation of information support of enterprise, what involves obtaining different results. Among the existing approaches innovative character is inherent to synergistic approach, the development of which is at the initial stage. Proposed combinational approach to the formation of accounting and analytical support of enterprise management is the foundation for actualization of the synergetic approach. Recommended combination of factors of time and information is aimed at achieving synergetic effect in accounting and analytical support of management.

მიკროსაფინანსო ინსტიტუტების გავლენა მოსახლეობის სოციალურ დგომარეობაზე

ქეთევან ჭანიძე

ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტის
ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტის დოქტორანტი

მიკროსაფინანსო სექტორი, როგორც სიღარიბის დაძლევის ერთ-ერთი მძლავრი ინსტრუმენტი, ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების მნიშვნელოვანი ელემენტია. სწორედ, მიკროსაფინანსო სექტორის დახმარებით ხორციელდება სოციალურად მოწყვლადი¹ ჯგუფებისა და მოსახლეობის ღარიბი ფენებისათვის მისაწვდომი საკრედიტო პროდუქტის შექმნა. მიკროსაფინანსო ინსტიტუტები განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია განვითარებადი ქვეყნებისათვის. სწორი რეგულირების პირობებში მიკროსაფინანსო უაღრესად დადებითი წვლილის შეტანა შეუძლიათ მოწყვლადი სოციალური ფენის ფინანსური ინტეგრაციისა და ინკლუზიური² ეკონომიკური ზრდის სტიმულირების საქმეში. რამდენად ასრულებს მზარდი ქართული მიკროსაფინანსო ბაზარი მასზე დაკისრებულ ფუნქციებს? რა დამოკიდებულებაა მიკროსაფინანსო ბაზრის მომხმარებლებსა და მიმწოდებლებს შორის? როგორია სესხების მზარდი რაოდენობის დადებითი და უარყოფითი მხარეები? და შეაქვს თუ არა მიკროსაფინანსო ორგანიზაციებს რეალურად თავისი წვლილი ქვეყნის ეკონომიკურ განვითარებაში? ამ საკითხებთან დაკავშირებით მოცემულ სტატიაში წარმოდგენილია: ფაქტები, დაშვებები და ანალიზი.

მხოლოდ ფაქტობრივ მონაცემებზე დაყრდნობით გაკეთებული გონივრული დაშვების საფუძველზე ჩატარებული ანალიზი იძლევა საშუალებას, გავცეს პასუხი დასმულ კითხვებს, გამოიკვეთოს არსებული პრობლემის რეალური კონტურები და განისაზღვროს აღნიშნული საკითხების რეგულირების ძირითადი მიმართულებები.

თანამედროვე მიკროსაფინანსო ინდუსტრია მოიცავს 17 ლიცენზირებულ საკრედიტო კავშირს, 21 კომერციულ ბანკს და 80-მდე მიკროსაფინანსო ორგანიზაციას, რომლებიც წარმატებით ფუნქციონირებენ ქართულ მიკროსაფინანსო

¹ მოწყვლადი – განსაკუთრებული ზრუნვისა და საკითხების მქონეს, ასეთ ჯგუფებს მიეკუთვნებიან სხვადასხვა პირები: სოციალურად დაუცველები, შეჭირვებულები, შეზღუდული შესაძლებლობის მქონეები, პაემნები, ქალები, მოხუცები, სხვა.

² ინკლუზიური – შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე

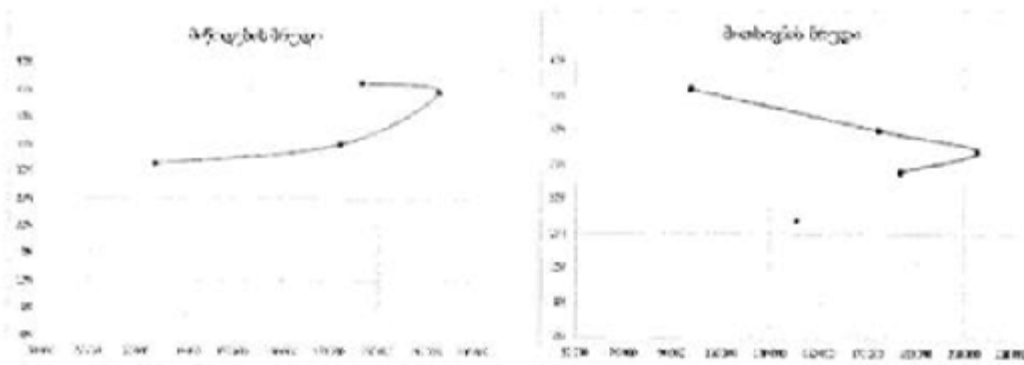
ბაზარზე.³ თითოეული მათგანი ახორციელებს კანონით ნებადართულ საქმიანობას და საფინანსო სექტორი განსაკუთრებული ზრდით ხასიათდება. თუმცა, თანამედროვე ეკონომიკაში მიმდინარე პროცესების ანალიზით იკვეთება ისეთი ასპექტები, რომელმაც უარყოფითად შეიძლება იმოქმედოს არსებული ბაზრის მომხმარებლებზე.

მიკროსაფინანსო ორგანიზაციის ("მისო") სტატუსის მქონე საქართველოს ეროვნულ ბანკში დარეგისტრირებული 80-მდე (300-მდე ფილიალით) ინსტიტუტიდან უმრავლესობა თავისი შინაარსით სამომხმარებლო ფინანსების კომპანიას წარმოადგენს.⁴ მათი საქმიანობა კანონიერია, მაგრამ გასესხება ეფუძნება არა მომხმარებლის შემოსავლების ანალიზს, არამედ მის მიერ სესხის უზრუნველსაყოფად წარმოდგენილი წიგთის ან ქონების (ძვირფასეულობა, ავტომობილი ან უძრავი ქონება) შეფასებას, ხოლო სახსრები ძირითადად მიემართება სამომხმარებლო საჭიროებისათვის. გასესხება, მომხმარებლის ეკონომიკური საქმიანობის ანალიზის გარეშე, ჭარბი საკრედიტო ტვირთის წარმოშობის მიზეზი შეიძლება გახდეს. სავსებით შესაძლებელია, მიკროსაფინანსო ორგანიზაციები ბიზნეს-დაკრედიტებასთან ერთად გასცემდნენ სამომხმარებლო სესხებს ან აწარმოებდნენ სალომბარდო ოპერაციებს, მაგრამ სამომხმარებლო სესხების წილი, მიკროსაფინანსო ინსტიტუტების საკრედიტო პორტფელის მცირე ნაწილს უნდა შეადგენდეს. საპროცენტო განაკვეთი ამ სექტორში საკმაოდ მაღალია, განსაკუთრებით ავტოსესხებზე და სალომბარდო სესხებზე. ეროვნული ბანკის მიერ არ წარმოებს მიკროსაფინანსო სექტორის შესახებ ისეთი სრულყოფილი სტატისტიკის წარმოება, როგორც საბანკო სექტორის შესახებ მზადდება. შესაბამისად, ოფიციალური სტატისტიკა საპროცენტო განაკვეთების შესახებ არ არსებობს. მაგრამ, ბაზარზე მიმწოდებლების მიერ შემოთავაზებული პირობების გაანალიზებით შესაძლებელია საშუალო საპროცენტო განაკვეთის გამოყვანა. მონაცემები ცხადყოფს, საპროცენტო განაკვეთები ცალკეული პროდუქტების მიხედვით 18-დან 70%-მდე მერყეობს. რაც საკმაოდ მაღალი მაჩვენებელია. მსგავს განაკვეთებს, როგორც საქართველოშია, ხშირ შემთხვევაში მიყვავართ მოსახლეობის გაღარიბებისკენ, ვინაიდან, რამდენად გადახდის უნარიანი უნდა იყოს ფიზიკური პირი, რომ 30-დან 60%-მდე სესხი უზრუნველყოს. მსგავსი პირობების შედეგი ხშირ შემთხვევაში არის მსესხებლის მიერ უძრავი ქონების დაკარგვა.

გრაფიკი 1. მიწოდების მრუდი და მოთხოვნის მრუდი 2011-2014 წლებისათვის (2014 წლის მხოლოდ სამი კვარტლის მონაცემებია მოყვანილი)

³ <http://www.nbg.gov.ge/index.php?m=400>

⁴ <http://www.nbg.gov.ge/index.php?m=400>

მიკროსაფინანსო ბაზარი, მოკლე პერიოდში, მცირე ბაზრიდან ჩამოყალიბდა, მზარდ კონკურენტულ ბაზრად, კონკურენტული ბაზრისათვის დამახასიათებელი მოთხოვნისა და მიწოდების კანონებით.⁵

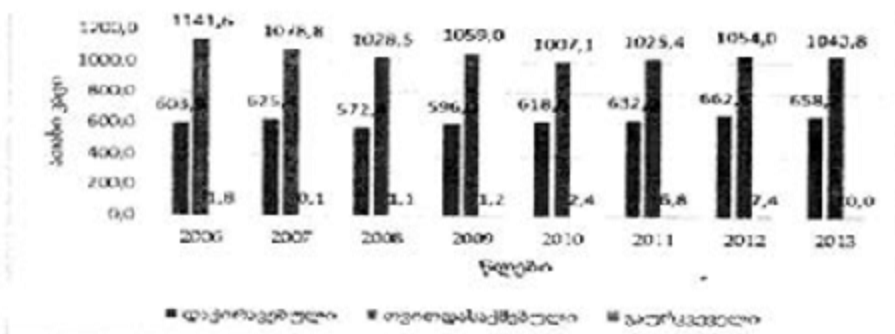
წარმოდგენილი შრუდით იკვეთება, რომ მიკროსაფინანსო ბაზარს კონკურენტული ბაზრის თვისებები აქვს. ეს დასტურდება გაცემული სესხებისა და მათზე დარიცხული პროცენტების დინამიკით. (გრაფიკი 1)⁶ 2006 წელს თუკი რეგისტრირებული „მისო“-ების რაოდენობა იყო 3, დღევანდელი მონაცემებით მათი რაოდენობა დაახლოებით 26-ჯერაა გაზრდილი. ზრდის ასეთი ტენდენციის დადებით მხარედ შეიძლება ჩაითვალოს პროცენტის კლება, თუმცა შეიძლება შეიქმნას საშიშროება, რომ აღნიშნულმა პროცესმა გამოიწვიოს ქარბვლიანობა და მოსახლეობის გაღარიბება. ამ პრობლემის საფუძვლიანი კვლევებისა და შესაბამისი ზუსტი მონაცემების არარსებობის გამო, მტკიცებით ფორმაში საუბარი მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების ზრდასა და მოსახლეობის სიღარიბეს შორის პირდაპირი კავშირის შესახებ არასაფუძვლიანია, თუმცა, აღნიშნულ საკითხებთან დაკავშირებით მიმდინარე პროცესების ანალიზის საფუძველზე შესაძლებელია ვარაუდის გამოთქმა, მათ შორის არსებული პირდაპირი და არასახარბიელო კავშირის შესახებ. ამასთან დაკავშირებით, შედარებითი ანალიზის საფუძველზე, განვიხილოთ მიკროსაფინანსო ბაზრის ზრდის ტენდენცია მოსახლეობის დასაქმების, მათი საერთო შემოსავლების, მშპ-სა და საერთო ეკონომიკური ზრდასთან მიმართებით.⁷

დიაგრამა 1. დასაქმებულთა განაწილება ეკონომიკური აქტივობის მიხედვით 2006-2013 წლებში

⁵ ეკონომიკსი. გრ. მენქიუ. 2008 წელი.

⁶ <http://www.nbg.gov.ge/index.php?m=400>

⁷ http://www.geostat.ge/?action=page&p_id=1144&lang=geo

დასაქმებულთა რაოდენობა 2006-2013 წლებში ნაჩვენებია დიაგრამა 1-ზე. როგორც დიაგრამაზეა ნაჩვენები თვითდასაქმებულთა რაოდენობა გაცილებით მეტია დაქირავებულთა რაოდენობაზე, დაქირავებით მომუშავეთა უმრავლესობა, ვისაც ხელფასი საშუალებას აძლევს, სესხს იღებს კომერციული ბანკებიდან, დაბალი საპროცენტო განაკვეთით. ამიტომ ანალიზის სამიზნე ჯგუფს წარმოადგენს თვითდასაქმებული მოსახლეობა, რომელთაც არ შეუძლიათ კომერციული ბანკების რთული პროცედურების გავლა და გაცილებით მარტივად და სწრაფად იღებენ სესხს ბაზარზე მრავლად მყოფი მიკროსაფინანსო ორგანიზაციებიდან. თუ განვიხილავთ ცალკეული დარგის ხვედრით წილს მთლიან საკრედიტო პორტფელში (დიაგრამა 2), გვეჩვენა შემდეგი სურათი.*

დიაგრამა 2. ცალკეული დარგის ხვედრითი წილი საკრედიტო პორტფელში წლების მიხედვით

წარმოდგენილ დიაგრამაში სესხის მნიშვნელოვანი წილი მოდის ფიზიკურ პირებზე გაცემულ სამომხმარებლო სესხებზე. თუკი 2011 წელს ლიდერობდა ვაჭრობისა და მომსახურების სექტორი, 2012 წლიდან სხვა დანარჩენ სექტორზე გაცემული სესხი მნიშვნელოვან კლებას განიცდის მეტისმეტად შზარდი

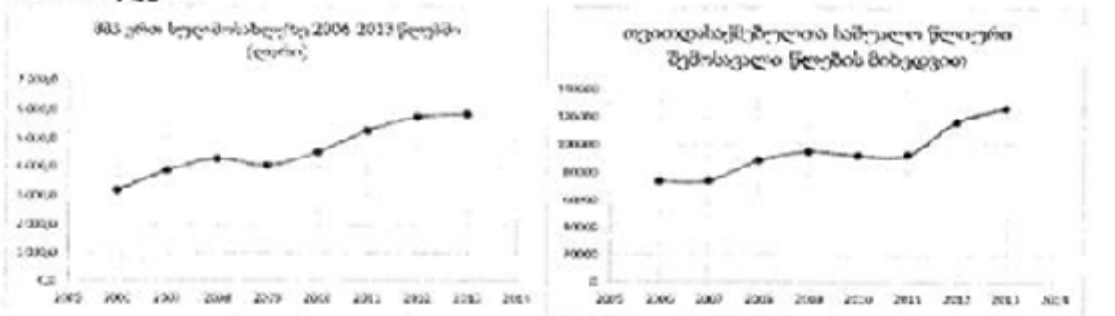
* <http://www.nbg.gov.ge/index.php?m=400>

სამომხმარებლო სესხის ფონზე. ჩვენი დაშვების თანახმად მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების კლიენტურას წარმოადგენენ ის ფიზიკური პირები, რომლებიც ვერ ახერხებენ სესხის კომერციული ბანკებიდან აღებას. ამ კატეგორიას კი წარმოადგენს თვითდასაქმებულთა და უმუშევართა მნიშვნელოვანი ნაწილი. 2011 წლის მონაცემებით თვითდასაქმებული ქალებისა და კაცების საერთო რაოდენობა შეადგენს 1025,42 ათას კაცს, მაშინ როდესაც ფიზიკურ პირებზე მისოს მიერ გაცემული სესხების რაოდენობა შეადგენს 97 764 . თუ ვივარაუდებთ, რომ ამ სესხებით დაახლოებით ამდენივე პირმა ისარგებლა, ვლებულობთ, რომ დაახლოებით 9% სარგებლობდა „მისოს“ მომსახურებით 2011 წელს. 2012 წლისათვის ეს მაჩვენებელი გაიზარდა 16%-მდე, 2013 წლისათვის კი აღწევს მაქსიმუმს და შეადგენს 20%-ს. მაშასადამე, იკვეთება, რომ დასაქმებულთა და თვითდასაქმებულთა სტაბილური რიცხვის (თითქმის უცვლელი) ფონზე მნიშვნელოვნად იზრდება მისოს მიერ ფიზიკურ ფირებზე გაცემული სესხების რაოდენობა, რამაც შეიძლება გამოიწვიოს ფიზიკურ პირთა ჭარბვალიანობა. გადავხედოთ მთლიან შიდა პროდუქტს ერთ სულ მოსახლეზე ამავე პერიოდში (გრაფიკი 2), მოცემული გრაფიკიდან ჩანს, რომ მშპ მზარდია, თუმცა ის ვერ აკმაყოფილებს მოსახლეობის მოთხოვნილებებს სრულად, ამიტომ მოსახლეობა სულ უფრო მეტად მიმართავს გამარტივებული სესხის პოლიტიკას. ცხადია, რომ წლების მიხედვით საერთო ეკონომიკური მდგომარეობა გატარებული რეფორმების ფონზე წინ მიიწევს, თუმცა მარტივად მისაწვდომი მიკრო სესხი მოსახლეობის საერთო სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესების ერთ-ერთი შემაფერხებელი ფაქტორი შეიძლება გახდეს. სამომხმარებლო სესხების მხოლოდ რაოდენობა 2011-2014 წლებში გაიზარდა 17%-ით, მაშინ როდესაც თვითდასაქმებულთა და ზოგადად დასაქმებულთა რიცხოვნობა სტაბილურია (თითქმის არ იცვლება), ხოლო თვითდასაქმებულთა საშუალო წლიური შემოსავალი მაგალითად 2011-2013 წლებში გაიზარდა დაახლოებით 36%-ით (გრაფიკი 3). გამოდის, რომ ჩვენი სამიზნე ჯგუფის დასაქმების დონე მეტწილად სტაბილურია, შემოსავლები მზარდი, ხოლო მიკრო სესხები ორჯერ მეტად მზარდი. საბოლოოდ კი მოსახლეობის შემოსავლებზე ორჯერმეტად მზარდი სამომხმარებლო სესხები მოსახლეობას გაღარიბებამდე მიიყვანს.

გრაფიკი 2. ერთ სულ მოსახლეზე მშპ-სა და თვითდასაქმებულთა საშუალო წლიური შემოსავალი 2006-2013 წლებში

გაეროს განვითარების პროგრამის ხელშეწყობით ჩატარებული კვლევის „ეკონომიკური და სოციალური მოწყვლადობა საქართველოში“, თანახმად „სიღარიბის ზღვარს ქვემოთ მოსახლეობის 45% ცხოვრობს. 2004 წლიდან 2008 წლამდე საშუალო წლიური ეკონომიკური ზრდა 6,8%-ს შეადგენდა. ეს ზრდა დროებით შეჩერდა 2008 წლის საომარი მოქმედებების დროს, თუმცა ორმაგი შოკის შემდეგ ქვეყნის ეკონომიკა სწრაფად აღსდგა. მიუხედავად ამისა სიღარიბე კვლავაც პრობლემად რჩება. ეკონომიკური ზრდა ავტომატურად არ განაპირობებს დასაქმების უკეთეს შესაძლებლობებს, დასაქმებულთა დიდი ნაწილი თვითდასაქმებულია, მათი დიდი ნაწილი ნატურალურ მეურნეობას მისდევს და აქედან გამომდინარე დასაქმება კვლავაც რჩება უმთავრეს სახელმწიფოებრივ პრობლემად. სოციალური მდგომარეობის ასეთ ფონზე მეტისმეტად სწრაფად განვითარდა სასესხო ინსტიტუტები, ამიტომ ჩვენს მიერ მოყვანილი მონაცემები და ჩატარებული ანალიზი არც თუ ისე უსაფუძვლოა. ის პრობლემა, რომელიც ბოლო პერიოდში შეიქმნა, როდესაც მოსახლეობის ნაწილი საცხოვრებლების გარეშე დარჩა, როდესაც 2012 წლის მონაცემებით 175 000 საკრედიტო ხელშეკრულება იქნა რეგისტრირებული უიმედო ვალად და მოსახლეობის დაახლოებით 22%-ს⁹ აქვს რომელიმე ბანკის, სხვა დაწესებულების ან ნათესავების ვალი, სწორედ აქედან მომდინარეობს. მიუხედავად იმისა რომ, ჩვენს მიერ აღნიშნულია მიკროსაფინანსო ინსტიტუტების ისტორიული დანიშნულება, მათი დადებითი როლი ქვეყნის ეკონომიკაში, ზოგადად საპროცენტო განაკვეთების კლება ბაზრის ზრდასთან ერთად, დასაქმებაში შეტანილი მცირედი წვლილი, თუ ამ ყველაფერს დავუპირისპირებთ იმ უარყოფით ფაქტორებს რაც ახლავს მიკროსაფინანსო ინსტიტუტების შზარდ ბაზარს დავინახავთ, რომ პრობლემა მწვავეა, რასაც დღევანდელი რეალობაც ადასტურებს, ამიტომ აუცილებელია, დარეგულირდეს მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების მხრიდან სესხების გაცემის პროცედურა, და არსებული კანონმდებლობა არ იყოს მხოლოდ ფორმალური. სახელმწიფო რეგულაციებთან ერთად, საჭიროა გაცემული სესხების მიზნობრიობის კონტროლი. გაეროს მეთოდოლოგიით მიკროკრედიტის მაღალი ზედა ზღვარი არ უნდა აღემატებოდეს ერთ სულ მოსახლეზე მთლიანი შიდა პროდუქტის სამმაგ მოცულობას, ამ მეთოდოლოგიით საქართველოში მიკროკრედიტის ზედა ზღვარი 18

⁹ ეკონომიკური და სოციალური მოწყვლადობა საქართველოში. ფ.გასმანი, გ. ბერულავა, მ. თოქმაშაშვილი. 2013

000 ლარი იქნებოდა და ამ პირობებში სექტორის ზრდა ვერ იქნებოდა ისეთი მაღალი, როგორც დღეს არის.¹⁰ ისიც უნდა აღინიშნოს, რომ შექმნილ მდგომარეობაზე პასუხისმგებლობის დაკისრება მხოლოდ მიკროსაკრედიტო ორგანიზაციებსა და სახელმწიფოზე არასწორია, თვითონ მომხმარებელსაც შეუძლია უარყოფითი როლის შესრულება და სამომხმარებლო სესხის აღება სხვადასხვა ძვირადღირებული ნივთის შესაძენად, ყოველგვარი რისკების გათვლის გარეშე. სწორედ ასეთი შედეგების თავიდან აცილებისთვის არის საჭირო სესხების მიზნობრიობის კონტროლი. საფინანსო სფეროში უამრავი რისკია და კლიენტი ხშირად ვერ აცნობიერებს საფრთხეს. ამიტომ, ქვეყანაში შექმნილი არასახარბიელო ეკონომიკურ ვითარება, სოციალური პრობლემები და კლიენტების გაუცნობიერებელი ქმედებები საკრედიტო დაწესებულებებმა თავიანთ სასარგებლოდ არ უნდა გამოიყენონ. მიგვაჩნია, რომ ასეთ შემთხვევაში მიკროსაფინანსო ორგანიზაციები მართლაც შეძლებენ მნიშვნელოვანი წვლილის შეტანას ქვეყნის ეკონომიკასა და მოწყვლადი სოციალური ჯგუფების მდგომარეობის გაუმჯობესების საქმეში.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. ეკონომიქსი. გრ. მენქიუ. 2008 წელი.
2. საქართველოს ეკონომიკის მიმოხილვა. ეკონომიკური პოლიტიკის კვლევის ცენტრი. 2013 წელი. მარტი.
3. საქართველოს მთლიანი შიდა პროდუქტის პოტენციური დონის შეფასება. ა. ინაიშვილი. სებ. 2010 წელი
4. საქართველოს ეკონომიკური განვითარებისა და სიღარიბის დაძლევის პროგრამა. 2003 წელი
5. საქართველოს მთავრობა. ქვეყნის ძირითადი მონაცემები და მიმართულებები 2015-2018 წლებისათვის
6. მიკროსაფინანსო სამყარო. ა. ბაკურაძე ჟურნალი Forbes Georgia. 30.09.2014 წელი
7. საქართველოს მთავრობა- „საქართველო 2020“
8. საქართველოს კანონი „მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების შესახებ“
9. გაზეთი „ბანკები და ფინანსები“ ივნისი 2014
10. ეკონომიკური და სოციალური მოწყვლადობა საქართველოში. ფ.გასმანი, გ. ბერულავა, მ. თოქმაშაშვილი. 2013

¹⁰ გაზეთი „ბანკები და ფინანსები“ ივნისი 2014

11. საქართველოს ეროვნული ბანკი - „ძირითადი მიმართულებები და ფუნქციები“
12. საქართველოს კანონი „ეროვნული ბანკის შესახებ“
13. E+Z - Entwicklung und Zusammenarbeit (Nr. 11, November 2000, S. 310 – 312)
14. Микрофинансирование, как способ кредитования заемщиков. Васина Н.В 2009
15. (<http://www.nbg.gov.ge/index.php?m=400>)
16. http://www.geostat.ge/?action=page&p_id=1144&lang=geo
17. <https://www.ecb.europa.eu/home/html/index.en.html>

რეზიუმე

მიკროსაფინანსო ინსტიტუტების გავლენა მოსახლეობის სოციალურ მდგომარეობაზე

ქეთევან ჭანიძე

ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტის
ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტის დოქტორანტი

მიკროსაფინანსო სექტორი, როგორც სიღარიბის დაძლევის ერთ-ერთი მძლავრი ინსტრუმენტი, ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების მნიშვნელოვანი ელემენტია. სწორედ, მიკროსაფინანსო სექტორის დახმარებით ხორციელდება მოსახლეობის ღარიბი ფენებისათვის მისაწვდომი საკრედიტო პროდუქტის შექმნა. მიკროსაფინანსო ინსტიტუტები განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია განვითარებადი ქვეყნებისათვის. სწორი რეგულირების პირობებში მიკროფინანსებს უაღრესად დადებითი წვლილის შეტანა შეუძლიათ ღარიბი სოციალური ფენის დახმარებაში. სტატიაში განხილულია ის ნეგატიური ფაქტორები, რამაც შეიძლება უარყოფითი გავლენა იქონიოს მსესხებელთა გადახდისუნარიანობაზე და კიდევ უფრო დაამძიმოს მოსახლეობის დუბჭირი სოციალური მდგომარეობა.

SUMMARY

The Influence of Microfinance Institutions on Social Condition of the Population

Ketevan Tchanidze

Batumi Shota Rustaveli State University

PhD student of Economics and Business Faculty

Microfinancial sector, as one of the main instruments of overcoming the poverty is important element of social-economic development of the country. The microfinance sector is the very sector with the support of which accesable credit product for poor population is created. Microfinancial Institutions are especially important for developing countries. In conditions of proper regulation contribution of microfinance in assistance of poor social class is highly positive. The article deals with negative aspects, which could adversely influence the solvency of the population and intensify the miserable social condition of the population.

საქართველოს კანონი

„სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ“ საქართველოს კანონში ცვლილების შეტანის თაობაზე

მუხლი 1.

„სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ“ საქართველოს კანონის (საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, №22, 18.05.2005, მუხ. 151) პირველი მუხლის 3¹ პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტი ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:

„ა) „საქართველოს ეროვნული ბანკის შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის შესაბამისად საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ ფულად-საკრედიტო და სავალუტო პოლიტიკის განხორციელებასთან და ნაღდი ფულით ქვეყნის ეკონომიკის უზრუნველყოფასთან დაკავშირებულ სახელმწიფო შესყიდვებზე, აგრეთვე საქართველოს ეროვნული ბანკის ანგარიშგების გარე აუდიტის განსახორციელებლად აუდიტორული ფირმის მომსახურების სახელმწიფო შესყიდვაზე, საქართველოს ეროვნული ბანკის საბჭოს მიერ დამტკიცებული ადმინისტრაციული და კაპიტალური ხარჯების ბიუჯეტიდან გამომდინარე შესყიდვები, გარდა არამატერიალურ აქტივებთან, ოქროს ზოდებთან, საკოლექციო ან/და სხვა საჭიროებისათვის განკუთვნილ ლარის ბანკნოტებსა და მონეტებთან, აგრეთვე ლარის ბანკნოტებისა და მონეტების რეპროდუცირებასთან დაკავშირებული სახელმწიფო შესყიდვებისა, რეგულირდება ამ კანონით;“.

მუხლი 2.

ეს კანონი ამოქმედდეს გამოქვეყნებისთანავე.

საქართველოს პრეზიდენტი

გიორგი მარგველაშვილი

ქუთაისი, 4 თებერვალი 2015 წ.

N3018-III

საქართველოს კანონი

„საგზაო მოძრაობის შესახებ“ საქართველოს კანონში

ცვლილების შეტანის თაობაზე

მუხლი 1.

„საგზაო მოძრაობის შესახებ“ საქართველოს კანონის (საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე (www.matsne.gov.ge), 03.01.2014, სარეგისტრაციო კოდი: 310150000.05.001.017312) 62-ე მუხლის მე-5 და მე-6 პუნქტები ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:

„5. ამ კანონის მე-11 მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებულ გზისთვის ვარგისობაზე ტესტირებას საქართველოს ტერიტორიაზე ექსპლუატაციაში არსებული და საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით რეგისტრირებული ავტოსატრანსპორტო საშუალება, გარდა ტვირთის გადასაზიდად განკუთვნილი იმ ავტოსატრანსპორტო საშუალებისა, რომლის სრული მასა 3 500 კგ-ს აღემატება, მზავრთა გადასაყვანად განკუთვნილი იმ ავტოსატრანსპორტო საშუალებისა, რომლის დასასხდომი ადგილების რაოდენობა, გარდა მძლოლის ადგილისა, 8-ს აღემატება, და იმ ავტოსატრანსპორტო საშუალებისა, რომლითაც გადაიზიდება „საავტომობილო ტრანსპორტის შესახებ“ საქართველოს კანონის პირველი მუხლის მე-20 პუნქტით გათვალისწინებული სახიფათო ტვირთი, დაექვემდებაროს 2017 წლის 31 დეკემბრიდან.

6. გზისთვის ვარგისობაზე ტესტირება 2017 წლის 31 დეკემბრამდე შეიძლება ნებაყოფლობით ჩაუტარდეს იმ ავტოსატრანსპორტო საშუალებას, რომელიც, ამ მუხლის მე-5 პუნქტის თანახმად, გზისთვის ვარგისობაზე ტესტირებას ექვემდებარება 2017 წლის 31 დეკემბრიდან.“.

მუხლი 2.

ეს კანონი ამოქმედდეს გამოქვეყნებისთანავე.

საქართველოს პრეზიდენტი

გიორგი მარგველაშვილი

ქუთაისი, 19 თებერვალი 2015 წ.

N3093-IIIს

საქართველოს ფინანსთა მინისტრის

ბრძანება №62

2015 წლის 25 თებერვალი, ქ. თბილისი

„ბიუჯეტის შემოსულობების სახაზინო კოდების დამტკიცების შესახებ“
საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2007 წლის 22 ნოემბრის N1226 ბრძანებაში
ცვლილების შეტანის შესახებ

„ნორმატიული აქტების შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-20 მუხლის მე-4 პუნქტის შესაბამისად, ვბრძანებ:

მუხლი 1

„ბიუჯეტის შემოსულობების სახაზინო კოდების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2007 წლის 22 ნოემბრის N1226 ბრძანებაში (სსმ III, 29.11.2007წ., №169, მუხლი 1871) შეტანილ იქნეს შემდეგი ცვლილება:

1. ბრძანებით დამტკიცებულ დანართ №2-ში:

ა) ამოღებულ იქნეს შემდეგი ბიუჯეტის განმკარგველი:

468	4108	ა(ა)იპ - ზუგდიდდასუფთავება
-----	------	----------------------------

ბ) №674 ბიუჯეტის განმკარგველის - „4314“-ის (ა(ა)იპ - ეროვნული სკრინინგ - ცენტრის მიერ გაწეული მომსახურების საფასური) შემდეგ დაემატოს შემდეგი ბიუჯეტის განმკარგველები:

„675	4315	ა(ა)იპ - „ქ. გორის მუნიციპალიტეტის მერიის კეთილმოწყობის სამსახური“
676	4316	ქ. ქუთაისის ააიპ - „სპეციალური სერვისები“
677	4317	ა(ა)იპ - „ქ. გორის მუნიციპალიტეტის სასაფლაოების და მოვლა-პატრონობის
678	4318	ა(ა)იპ - ქ. თელავის სპორტული კლუბთა გაერთიანება „თელავი“
679	4319	ა(ა)იპ - ქალაქ ახალციხის „სათნობის სახლი“
680	4320	ა(ა)იპ - „თბილისელების ადვოკატი“.

2. ბრძანებით დამტკიცებულ დანართ №3-ში (ბიუჯეტის შემოსულობების სახის განმსაზღვრელი სახაზინო

კოდები):

ა) სახაზინო კოდი - „3460“-ის (წინა წელს გამოუყენებელი საბიუჯეტო სახსრები) შემდეგ დაემატოს შემდეგი შინაარსის სახაზინო კოდი:

მიზნობრივი გრანტი	7000
-------------------	------

ბ) სახაზინო კოდი - „7520“-ის (ხელშეკრულების პირობების დარღვევისათვის დაკისრებული პირგასამტეხლო) შემდეგ დაემატოს შემდეგი შინაარსის სახაზინო კოდები:

შემოსულობა სსიპ/აიპ-ს საკუთრებაში არსებული სხვა კულტივირებული აქტივების გაყიდვიდან	7620
შემოსულობა სსიპ/აიპ-ს საკუთრებაში არსებული სხვა არამატერიალური ძირითადი აქტივების გაყიდვიდან	7630

გ) ამოღებულ იქნეს სახაზინო კოდები:

სსიპ - საქართველოს ნოტარიუსთა პალატას მიერ გაწეული მომსახურების საფასური	7077
სსიპ - რეფორმების და თანამშრომლობის ორგანიზაციის მიერ გაწეული მომსახურების საფასური	7141
საინფორმაციო ტექნოლოგიების მიერ გაწეული მომსახურების საფასური	7142
სასწავლო ცენტრების მიერ გაწეული მომსახურების საფასური	7147
საგანმანათლებლო (პროფესიული და უმაღლესი) დაწესებულებების მიერ გაწეული მომსახურების საფასური	7251

მუხლი 2

ეს ბრძანება ამოქმედდეს გამოქვეყნებისთანავე.

ფინანსთა მინისტრი

ნოდარ ხადური

საქართველოს ფინანსთა მინისტრის**ბრძანება №56**

2015 წლის 24 თებერვალი, ქ. თბილისი

„საქართველოს საბაჟო ტერიტორიაზე საქონლის გადაადგილებისა და გაფორმების შესახებ ინსტრუქციის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2012 წლის 26 ივლისის №290 ბრძანებაში ცვლილების შეტანის შესახებ

„ნორმატიული აქტების შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-20 მუხლის მე-4 პუნქტის შესაბამისად, ვბრძანებ:

მუხლი 1

„საქართველოს საბაჟო ტერიტორიაზე საქონლის გადაადგილებისა და გაფორმების შესახებ ინსტრუქციის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2012 წლის 26 ივლისის №290 ბრძანებით (ვებგვერდი, 31/07/2012, სარეგისტრაციო კოდი: 230210000.22.033.016424) დამტკიცებულ ინსტრუქციაში შეტანილ იქნეს შემდეგი ცვლილება:

1. მე-18 მუხლის მე-3 პუნქტის „გ“ ქვეპუნქტი ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:

„გ) საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 199-ე მუხლის „დ.დ“ და „დ.ე“ ქვეპუნქტებით გათვალისწინებული საქონელი (საქონელთა ჯგუფი) (გარდა ავტოსატრანსპორტო საშუალებისა);“.

2. მე-20 მუხლს დაემატოს შემდეგი შინაარსის მე-9-მე-11 პუნქტები:

„9. საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 199-ე მუხლის „დ.დ“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული შეღავათი გავრცელდება იმ საქონელზეც, რომელიც გადაადგილდება სხვადასხვა სატრანსპორტო საშუალებით და დეკლარირდება სხვადასხვა საბაჟო დეკლარაციით, თუ საქონლის საერთო რაოდენობა და ღირებულება არ აღემატება აღნიშნული ქვეპუნქტებით განსაზღვრულ რაოდენობასა და ღირებულებას, ხოლო მისი შემოტანა და საბაჟო დეკლარაციების წარდგენა განხორციელდა საქართველოს საბაჟო ტერიტორიაზე პირის შემოსვლის დღიდან 90 კალენდარული დღის განმავლობაში.

10. საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 199-ე მუხლის „დ.ე“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული შეღავათის მისაღებად არაეკონომიკური საქმიანობისათვის განკუთვნილ იმ საქონელზე, რომელიც:

ა) საქართველოში მუდმივად ცხოვრების უფლების მიღების შემდგომ პირის საქართველოს საბაჟო ტერიტორიაზე შემოსვლისას (მაგრამ არა უგვიანეს საქართველოში მუდმივად ცხოვრების უფლების მიღების დღიდან 30 კალენდარული დღისა) მასთან ერთად არ გადაადგილდება, პირი საბაჟო გამშვებ პუნქტში შევსებულ „ფიზიკური პირის საბაჟო დეკლარაციაში“ აცხადებს ასეთი საქონლის შემოტანის განზრახვის თაობაზე, ხოლო საბაჟო დეკლარაციისა და საქონლის წარდგენა ხორციელდება საქართველოში მუდმივად ცხოვრების უფლების მიღების დღიდან არა უგვიანეს 90 კალენდარული დღისა;

ბ) შეღავათით სარგებლობის უფლების მქონე პირისათვის იგზავნება მის მიერ საქართველოს საბაჟო ტერიტორიის გადაკვეთის გარეშე, პირი საქართველოში მუდმივად ცხოვრების უფლების მიღების დღიდან:

ბ.ა) არაუგვიანეს 30 კალენდარული დღისა საგადასახადო ორგანოში წარადგენს „საქართველოში მუდმივად ცხოვრების უფლების მქონე/მაძიებელი პირის განაცხადს საქართველოში შემოსატანი საქონლის შესახებ“ (დანართი №IV-06);

ბ.ბ) არა უგვიანეს 90 კალენდარული დღისა წარადგენს საბაჟო დეკლარაციას და საქონელს;

გ) საქართველოში მუდმივად ცხოვრების უფლების მაძიებელი პირის საქართველოს საბაჟო ტერიტორიაზე შემოსვლისას (მაგრამ არაუგვიანეს უფლებამოსილ ორგანოში საქართველოში მუდმივად ცხოვრების უფლების მოსაპოვებლად განაცხადის წარდგენის დღიდან 30 კალენდარული დღისა) მასთან ერთად არ გადაადგილდება, პირი საბაჟო გამშვებ პუნქტში შევსებულ „ფიზიკური პირის საბაჟო დეკლარაციაში“ აცხადებს ასეთი საქონლის შემოტანის განზრახვის თაობაზე, ხოლო საბაჟო დეკლარაციისა და საქონლის წარდგენა ხორციელდება საქართველოში მუდმივად ცხოვრების უფლების მოსაპოვებლად განაცხადის წარდგენის დღიდან არა უგვიანეს 90 კალენდარული დღისა;

დ) საქართველოში მუდმივად ცხოვრების უფლების მაძიებელი პირისათვის იგზავნება მის მიერ საქართველოს საბაჟო ტერიტორიის გადაკვეთის გარეშე, პირი უფლებამოსილ ორგანოში საქართველოში მუდმივად ცხოვრების უფლების მოსაპოვებლად განაცხადის წარდგენის დღიდან:

დ.ა) არაუგვიანეს 30 კალენდარული დღისა საგადასახადო ორგანოში წარადგენს „საქართველოში მუდმივად ცხოვრების უფლების მქონე/მაძიებელი პირის განაცხადს საქართველოში შემოსატანი საქონლის შესახებ“ (დანართი №IV-06);

დ.ბ) არაუგვიანეს 90 კალენდარული დღისა წარადგენს საბაჟო დეკლარაციას და საქონელს;

11. ამ მუხლის მე-10 პუნქტით გათვალისწინებული შეღავათი გავრცელდება იმ საქონელზეც, რომელიც გადაადგილდება სხვადასხვა სატრანსპორტო საშუალებით და დეკლარირდება სხვადასხვა საბაჟო დეკლარაციით, თუ ამ საქონლის საბაჟო ორგანოსათვის წარდგენა განხორციელდა საქართველოში მუდმივად ცხოვრების უფლების მიღების ან საქართველოში მუდმივად ცხოვრების უფლების მოსაპოვებლად განაცხადის წარდგენის დღიდან 90 კალენდარული დღის განმავლობაში.“.

3. დანართი №IV-05-ის შემდეგ დაემატოს დანართი №IV-06 თანდართული რედაქციით.

დანართი №IV-06

საქართველოში მუდმივად ცხოვრების უფლების მქონე/მაძიებელი პირის განაცხადი საქართველოში შემოსატანი საქონლის შესახებ

I. ინფორმაცია პირის შესახებ:

- 1. სახელი
- 2. გვარი
- 3. საცხოვრებელი ადგილი (ქვეყანა, მისამართი).....
- 4. მოქალაქეობა.....
- 5. სამგზავრო დოკუმენტის №..... პირადი № .....
- 6. დაბადების თარიღი .....
- 7. ქვეყანა, საიდანაც ჩამობრძანდით.....

II. ინფორმაცია საქონლის შესახებ:

№	საქონლის დასახელება	რაოდენობა (კგ., ცალი)

შენიშვნა: ავტოსატრანსპორტო საშუალების შემთხვევაში მიეთითება მანქანის მარკა, მოდელი, VIN კოდი, შასის ნომერი, გამოშვების წელი.

თარიღი „.....“ ..... 20 ..... წელი
ფიზიკური პირის ხელმოწერა .....

4. 45-ე მუხლის:

ა) მე-13 პუნქტი ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:

„13. საქართველოში მუდმივად საცხოვრებლად შემომსვლელი პირის მიერ საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 199-ე მუხლის „დ.ე“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული საქონლის დეკლარირებისას, როდესაც საქართველოში მუდმივი საცხოვრებელი ადგილის დამადასტურებელი საბუთი არ არის წარდგენილი ან წარდგენილია ხარვეზით, საქონლის გაშვება შესაძლებელია განხორციელდეს თავდებობის ხელშეკრულების წარდგენისას. ამასთან, ხარვეზის გამოსწორების ვადა შეადგენს უფლებამოსილ ორგანოში საქართველოში მუდმივად ცხოვრების უფლების მოსაპოვებლად განაცხადის წარდგენის დღიდან 90 დღეს.“.

ბ) მე-14 პუნქტი ამოღებულ იქნეს.

5. დანართი №XI-01 ჩამოყალიბდეს თანდართული რედაქციით.

დანართი №XI-01

ფიზიკური პირის საბაჟო დეკლარაცია

I. გადაადგილების მიზანი

1. საქართველოში შემოსვლა
2. ტრანზიტი
3. საქართველოდან გასვლა

II. ინფორმაცია პირის შესახებ

1. სახელი
2. გვარი
3. საცხოვრებელი ადგილი (ქვეყანა, მისამართი).....
4. მოქალაქეობა.....
5. სამგზავრო დოკუმენტის №..... პირადი № .....
6. დაბადების თარიღი .....
7. ქვეყანა, საიდანაც ჩამობრძანდით.....
8. ქვეყანა, სადაც მიემგზავრებით .....
9. თან მიმაქვს ბარგი/ხელბარგი .....
10. ჩემგან დამოუკიდებლად იგზავნება ბარგი .....

III. ინფორმაცია საქონლის შესახებ

1. თან მაქვს ან ბარგით/ხელბარგით გადავადგილებ შემდეგ საქონელს:

ა) ნაღდი ფული (ეროვნული უცხოური ვალუტა), ჩეკები ან/და სხვა ფასიანი ქაღალდები, რომელთა ჯამური

ნომინალური ღირებულება აღემატება 30 000 ლარს, ან მის ეკვივალენტს სხვა ვალუტაში

დიახ არა

ბ) იარაღი ან ასაფეთქებელი მასალა

დიახ არა

გ) ნარკოტიკული ან ფსიქოტროპული ნივთიერება

დიახ არა

დ) ანტიკვარული ან ხელოვნების ნიმუში

დიახ არა

ე) მომწამვლელი ნივთიერება ან მედიკამენტი

დიახ არა

ვ) მცენარე ან/და ცხოველი, მათი ნაწილები ან მათგან მიღებული პროდუქტი

დიახ არა

ზ) მაღალი სიხშირის რადიოელექტრონული მოწყობილობა, კავშირგაბმულობის საშუალება

დიახ არა

თ) რადიოაქტიური მასალა

დიახ არა

ი) ეკონომიკური საქმიანობისათვის განკუთვნილი ან/და იმპორტის გადასახდელებით დაუბეგრავ რაოდენობასა და ღირებულებაზე მეტი საქონელი

დიახ არა

კ) საქართველოს საბაჟო ტერიტორიიდან გასატანი 15 000 ლარზე ნაკლები საბაჟო ღირებულების საქონელი (გრაფა ივსება პირის სურვილის შემთხვევაში)

დიახ

ლ) საქართველოს საბაჟო ტერიტორიაზე დროებითი შემოტანის სასაქონლო ოპერაციაში (იმპორტის გადასახდელებისაგან სრულად გათავისუფლებით) მოსაქცევი, ბარგით ან ხელბარგით გადაადგილებული საქონელი

დიახ არა

2. საქართველოში შემოვდივარ მუდმივად საცხოვრებლად და განზრახული მაქვს საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 199-ე მუხლის „დ.ე“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული საქონლის შემოტანა, რომელიც ჩემთან ერთად არ გადაადგილდება

დიახ

3. თუ ამ ნაწილის პირველი პუნქტის „ა“-“თ“ ქვეპუნქტებში ან მე-2 პუნქტში აირჩიეთ დადებითი პასუხი, შეავსეთ ცხრილი:

№	საქონლის დასახელება	რაოდენობა (კგ., ცალი)

შენიშვნა: ავტოსატრანსპორტო საშუალების შემთხვევაში მიეთითება მანქანის მარკა, მოდელი, VIN კოდი, შასის ნომერი, გამოშვების წელი.

4. თუ ამ ნაწილის პირველი პუნქტის „ი“ ქვეპუნქტში აირჩიეთ დადებითი პასუხი (როგორც საქონლის საქართველოში შემოტანის, ასევე ტრანზიტით გადაადგილების დროს), შეავსეთ „დეკლარირებას დაქვემდებარებული საქონლის ნუსხა“, გარდა ამ საქონელზე გამარტივებული საბაჟო დეკლარაციის ან ფიზიკური პირის საქონლის საბაჟო დეკლარაციის წარდგენის შემთხვევისა.

5. თუ ამ ნაწილის პირველი პუნქტის „კ“ ქვეპუნქტში აირჩიეთ დადებითი პასუხი, თქვენი სურვილისამებრ, შეგიძლიათ შეავსოთ „დეკლარირებას დაქვემდებარებული საქონლის ნუსხა“ ან წარადგინოთ გამარტივებული საბაჟო დეკლარაცია, ან განახორციელოთ დეკლარირება სასაქონლო ზედნადების წარდგენით.

6. თუ ამ ნაწილის პირველი პუნქტის „ლ“ ქვეპუნქტში აირჩიეთ დადებითი პასუხი, შეავსეთ „დეკლარირებას დაქვემდებარებული საქონლის ნუსხა“.

თარიღი „.....“ ..... 20 .....წელი

ფიზიკური პირის ხელმოწერა .....

საბაჟო გამშვები პუნქტის თანამშრომლის ხელმოწერა .....ბ.ა.

(მეორე გვერდი)

მოგესალმებათ შემოსავლების სამსახური !!!

შემოსავლების სამსახური ვალდებულია, აღკვეთოს აკრძალული ნივთების ქვეყანაში შემოტანა. საბაჟო გამშვები პუნქტის თანამშრომელი უფლებამოსილია დაგისვით შეკითხვები, შეამოწმოს თქვენი პირადი ბარგი და ხელბარგი. თუ თქვენ შეგარჩიეს შემოწმებისათვის, საბაჟო გამშვები პუნქტის თანამშრომლები მოგეპყრობიან თავაზიანად, პროფესიონალურად და დაიცავენ თქვენს უფლებებს. საბაჟო გამშვები პუნქტის თანამშრომლები უპასუხებენ თქვენს შეკითხვებს.

მნიშვნელოვანი ინფორმაცია:

1. ნებისმიერი ოდენობით ვალუტის საქართველოში შემოტანა და მისი გატანა თავისუფლდება გადასახდელებისაგან, თუმცა, პირის მიერ ნაღდი ფულის (ეროვნული უცხოური ვალუტა), ჩეკების სხვა ფასიანი ქაღალდების, რომელთა ჯამური ნომინალური ღირებულებაც აღემატება 30 000 ლარს ან მის ეკვივალენტს სხვა ვალუტაში, საზღვარზე გადაადგილება ექვემდებარება სავალდებულო დეკლარირებას.

2. იმ შემთხვევაში, თუ პირი არ განახორციელებს სავალდებულო დეკლარირებას დაქვემდებარებული საქონლის დეკლარირებას, მის მიმართ გატარდება მოქმედი კანონმდებლობით გათვალისწინებული პასუხისმგებლობის შესაბამისი ღონისძიებები.

3. იმპორტისას გადასახდელებისაგან თავისუფლდება ფიზიკური პირის მიერ:

ა) კალენდარულ დღეში ერთხელ საგარეო-ეკონომიკური საქმიანობის სასაქონლო ნომენკლატურის 02, 04, 06-12, 15-21 ჯგუფებისა და 0302-0307, 2201-2202 სასაქონლო პოზიციების შესაბამისი ჯამური თანხით 500 ლარამდე ღირებულების, 30 კგ-მდე საერთო წონის კვების პროდუქტების იმპორტი (მათ შორის, საფოსტო გზაწინაშე შემთხვევაში), რომელიც არ არის განკუთვნილი ეკონომიკური საქმიანობისათვის;

ბ) 30 კალენდარულ დღეში ერთხელ საგარეო-ეკონომიკური საქმიანობის სასაქონლო ნომენკლატურის 28–97 ჯგუფების შესაბამისი 500 ლარამდე ღირებულების, 30 კგ-მდე საერთო წონის საქონლის იმპორტი, რომელიც არ არის განკუთვნილი ეკონომიკური საქმიანობისათვის;

გ) საჰაერო ტრანსპორტით შემოტანის შემთხვევაში ერთი კალენდარული დღის, ხოლო სხვა შემთხვევაში – 30 კალენდარული დღის განმავლობაში 400 ღერი სიგარეტის ან 50 სიგარის ან 50 სიგარილას ან 250 გრამი თამბაქოს სხვა ნაწარმის (გარდა თამბაქოს ნედლეულისა) ან ამ ზღვრული ოდენობის ფარგლებში თამბაქოს ამ ქვეკუნქტში დასახელებული ნაწარმის საერთო წონით 250 გრამის იმპორტი; ასევე 4 ლიტრი ყველა სახის ალკოჰოლიანი სასმელის იმპორტი;

დ) საჰაერო ტრანსპორტით შემოტანის შემთხვევაში საგარეო-ეკონომიკური საქმიანობის სასაქონლო ნომენკლატურის 28–97 ჯგუფების შესაბამისი 3000 ლარამდე ღირებულების, 30 კგ-მდე საერთო წონის საქონლის იმპორტი, რომელიც არ არის განკუთვნილი ეკონომიკური საქმიანობისათვის.

4. თუ თქვენ მიერ საქართველოში შემოტანილი საქონლის პარამეტრები აღემატება „მნიშვნელოვანი ინფორმაციის“ მე-3 პუნქტში აღნიშნულს ან/და საქონლის შემოტანისათვის საჭიროა ნებართვა-ლიცენზია და მას არ ადეკლარირებთ ამ დეკლარაციით, თქვენ ვალდებული ხართ მოახდინოთ საქონლის დეკლარირება ფიზიკური პირის საქონლის საბაჟო დეკლარაციით ან გამარტივებული საბაჟო დეკლარაციით ან საბაჟო დეკლარაციის წარდგენით, რისთვისაც თქვენ შეგიძლიათ:

ა) საქონელი დროებით დაასაწყობოთ საგადასახადო ორგანოსთან შეთანხმებულ საბაჟო საწყობში ან საბაჟო ტერმინალში და წარადგინოთ შესაბამისი განაცხადი, ან

ბ) საქონელი თქვენ მიერ მითითებულ გაფორმების ადგილამდე გადაადგილოთ „საქონლისა და სატრანსპორტო საშუალების აღრიცხვის მოწმობით“ ან საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს მონაცემთა ავტომატიზებულ ბაზაში ინფორმაციის ასახვით.

5. თუ თქვენ მიერ საქართველოდან გასატანი საქონლის საბაჟო ღირებულება შეადგენს 15 000 ლარს და მეტს, ან/და საქონლის გატანისათვის საჭიროა ნებართვა-ლიცენზია და მას არ ადეკლარირებთ ამ დეკლარაციით, თქვენ ვალდებული ხართ მოახდინოთ საქონლის დეკლარირება საბაჟო დეკლარაციით ან სასაქონლო ზედნადების წარდგენით.

6. თუ თქვენ საქართველოში დროებით შემოგაქვთ იმპორტის გადასახდელებისაგან სრულად გათავისუფლებული საქონელი, შეგიძლიათ დაადეკლარიროთ ამ დეკლარაციით.

7. თუ თქვენ საქართველოში შემოდიხართ მუდმივად საცხოვრებლად და განზრახული გაქვთ საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 199-ე მუხლის „დ.ე“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული საქონლის შემოტანა (რომელიც თქვენთან ერთად არ გადაადგილდება), აღნიშნული მუხლით გათვალისწინებული შეღავათის მისაღებად უნდა შეავსოთ ეს დეკლარაცია, ხოლო სასაქონლო ოპერაციაში საქონლის მოსაქცევად საბაჟო დეკლარაციისა და საქონლის წარდგენა განახორციელოთ საქართველოში მუდმივად ცხოვრების უფლების მიღების დღიდან ან საქართველოში მუდმივად ცხოვრების უფლების მოსაპოვებლად განაცხადის წარდგენის დღიდან 90 კალენდარული დღის განმავლობაში.“.

მუხლი 2

ეს ბრძანება ამოქმედდეს გამოქვეყნებისთანავე.

ფინანსთა მინისტრი

ნოდარ ხადური

საქართველოს ფინანსთა მინისტრის**ბრძანება №54**

2015 წლის 24 თებერვალი, ქ. თბილისი

„საგადასახადო კონტროლის განმახორციელებელი პირის შერჩევისა და საგადასახადო კონტროლის განხორციელების, მიმდინარე კონტროლის პროცედურების ჩატარების, სასაქონლო-მატერიალურ ფასეულობათა ჩამოწერის, საგადასახადო დავალიანების გადახდევინების უზრუნველყოფის ღონისძიებების განხორციელების, სამართალდარღვევათა საქმისწარმოების წესის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2010 წლის 31 დეკემბრის №994 ბრძანებაში ცვლილების შეტანის შესახებ

„ნორმატიული აქტების შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-20 მუხლის მე-4 პუნქტის შესაბამისად, ვბრძანებ:

მუხლი 1

„საგადასახადო კონტროლის განმახორციელებელი პირის შერჩევისა და საგადასახადო კონტროლის განხორციელების, მიმდინარე კონტროლის პროცედურების ჩატარების, სასაქონლო-მატერიალურ ფასეულობათა ჩამოწერის, საგადასახადო დავალიანების გადახდევინების უზრუნველყოფის ღონისძიებების განხორციელების, სამართალდარღვევათა საქმისწარმოების წესის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2010 წლის 31 დეკემბრის №994 ბრძანებით (სსმ III, 31.12.2010, №172, მუხლი 2552) დამტკიცებულ წესში შეტანილ იქნეს შემდეგი ცვლილება:

1.28-ე მუხლის მე-2 პუნქტის „დ“ ქვეპუნქტი ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:

„დ) სმფ-ების შენახვაზე პასუხისმგებელი პირისგან მიიღოს ხელწერილი, რომ ფაქტობრივი აღრიცხვის დაწყებამდე ყველა შემოსავლისა და გასავლის დოკუმენტი ჩაბარებულია ბუღალტერიაში, ყველა მიღებული ფასეულობა აღებულია შემოსავალში, ხოლო გაცემული ჩამოწერილია გასავალში. ამასთან, გადასახადის გადამხდელისგან მიიღოს ხელწერილი, რომ ზედმეტობის ან/და დანაკლისის შესახებ ინფორმაცია (ასეთის არსებობის შემთხვევაში) ასახა საგადასახადო ანგარიშგებაში ან/და მიაწოდა საგადასახადო ორგანოს ინვენტარიზაციის დაწყებამდე. აგრეთვე, გადასახადის გადამხდელისგან დანართი №19-ის II ცხრილის შესაბამისად მიიღოს ინფორმაცია ინვენტარიზაციის დაწყებამდე ბოლო საანგარიშო პერიოდ(ებ)ში (რომლის მიხედვით დეკლარირების ვადა არ არის დამდგარი/გასული) მიწოდებული სმფ-ების შესახებ;“.

2.30-ე მუხლის მე-9 პუნქტი ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:

„9. საინვენტარიზაციო კომისიის მიერ დანართი №19-ის დადგენილ ვადებში შეუვსებლობის ან არასრულად შევსების შემთხვევაში საგადასახადო ორგანოს უფლებამოსილი პირი უფლებამოსილია შეავსოს დანართი №19 (მისი დანართის გარეშე) საგადასახადო ორგანოში აღნიშნული გადასახადის გადამხდელის შესახებ არსებული მონაცემების საფუძველზე. ასეთ შემთხვევაში, დანართი №20 არ ივსება და სმფ-ების სააღრიცხვო დოკუმენტებში აღრიცხული და ფაქტობრივი აღრიცხვის მონაცემების შედარების შედეგად აღურიცხველი სმფ-ების გამოვლენის მიზნით, 5 კალენდარულ დღეში საინვენტარიზაციო კომისია ადგენს ოქმს „ფაქტობრივად აღწერილი აღურიცხავი სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების გამოვლენის შესახებ“ (დანართი №21).“.

3. 82-ე მუხლის მე-2 პუნქტი ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:

„2. საგადასახადო ორგანოები ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა შესახებ ოქმებს ადგენენ საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 44⁴, 91², 99-ე, 127¹ მუხლის მე-2 ნაწილით, 129¹, 153-ე, 153¹, 154¹, 154², 155¹-155⁶, 157-ე, 157¹-157³, 158-ე, 158¹, 159⁴, 163-ე, 164-ე, 164⁴, 165-ე-165³, 165¹⁰, 178-ე, 179³, 194-ე და 195-ე მუხლებით გათვალისწინებულ სამართალდარღვევებზე.“.

4. 83-ე მუხლის პირველი პუნქტი ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:

„1. საგადასახადო ორგანო განიხილავს იმ ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა საქმეებს, რომლებიც გათვალისწინებულია საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 127¹ მუხლის მე-2 ნაწილით, 129¹, 157-ე, 165-ე, 165¹⁰, 179³, 194-ე და 195-ე მუხლებით.“.

მუხლი 2

ამ ბრძანების ამოქმედებამდე დაწყებული ინვენტარიზაციები დასრულდეს ამ ბრძანების ამოქმედებამდე არსებული რედაქციით განსაზღვრული წესით.

მუხლი 3

ეს ბრძანება ამოქმედდეს გამოქვეყნებიდან მე-15 დღეს.

ფინანსთა მინისტრი

ნოდარ ხადური

i n s t r u q c i a

საქართველოს ფინანსთა მინისტრის**ბრძანება №55**

2015 წლის 24 თებერვალი, ქ. თბილისი

**„გადასახადების ადმინისტრირების შესახებ“ საქართველოს ფინანსთა მინისტრის
2010 წლის 31 დეკემბრის №996 ბრძანებაში ცვლილების შეტანის თაობაზე**

„ნორმატიული აქტების შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-20 მუხლის მე-4 პუნქტის შესაბამისად, ვბრძანებ:

მუხლი 1

„გადასახადების ადმინისტრირების შესახებ“ საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2010 წლის 31 დეკემბრის №996 ბრძანებით (სსმ, ვებგვერდი 060111, 3.01.2011წ.) დამტკიცებული ინსტრუქციის 83-ე მუხლის:

1.მე-5 პუნქტი ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:

„5. საქონლის ჩამორთმევისას საგადასახადო ორგანოს უფლებამოსილი პირი მოვალეა იმ პირს, რომლისგანაც ხდება საქონლის ჩამორთმევა, წარუდგინოს თავისი უფლებამოსილების დამადასტურებელი დოკუმენტები (საგადასახადო ორგანოს უფროსის ბრძანება და პირადობის დამადასტურებელი დოკუმენტი).“.

2.მე-10 პუნქტი ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:

„10. საქონლის ჩამორთმევის (ამოღების) დროს საგადასახადო ორგანოს უფლებამოსილი პირი ამოიღებს მხოლოდ იმ საქონელს, რომელიც არანიშნდებულა ან ნიშნდებულა დადგენილი წესის მოთხოვნათა დარღვევით.“.

3.მე-12 პუნქტი ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:

„12. ჩამორთმეულ საქონელს საგადასახადო ორგანოს წარმომადგენლები დროებით შესანახად აბარებენ შემოსავლების სამსახურის უფროსის/მოადგილის მიერ გამოყოფილ პასუხისმგებელ პირს, რომელიც აღნიშნულ საქონელს აბარებს საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს მიერ შერჩეულ საწყობებში ჩამორთმევის განხორციელებიდან 5 დღის განმავლობაში. საქონლის გადაცემის ორივე ეტაპზე დგება მიღება-ჩაბარების აქტები, რომლებიც შეიცავს შემდეგ რეკვიზიტებს:

- ა) აქტის შედგენის ადგილი და თარიღი;
- ბ) აქტის შემდგენი პირების თანამდებობა, სახელი და გვარი;
- გ) ჩამორთმევის პროცედურაში მონაწილეთა (როგორც პროცედურის განმახორციელებელ პირთა, ისე მათი, ვის მიმართაც იგი განხორციელდა) სრული რეკვიზიტები;
- დ) ჩამორთმევის პროცედურის დრო;
- ე) ჩამორთმეული საქონლის დასახელება და რაოდენობა.“.

მუხლი 2

ეს ბრძანება ამოქმედდეს გამოქვეყნებიდან მე-15 დღეს.

ფინანსთა მინისტრი

ნოდარ ხადური

Semosavl ebis samsaxuris ganmarteba**შემოსავლების სამსახურის კომენტარი საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 206-ე მუხლის პირველი ნაწილის „დ“ ქვეპუნქტზე****მიმოსვლის გზების, ელექტროგადამცემი ხაზების, ელექტრონული საკომუნიკაციო ქსელების საკაბელო ხაზების ქონების გადასახადისაგან გათავისუფლება**

შესაბამისი დაბეგვრის ობიექტის მიხედვით ქონების გადასახადისაგან გათავისუფლებულია მიმოსვლის გზები, ელექტროგადამცემი ხაზები, აგრეთვე ელექტრონული საკომუნიკაციო ქსელების საკაბელო ხაზები.

აღნიშნული პუნქტის მიხედვით, ქონების გადასახადისაგან გათავისუფლებულია:

1. მიმოსვლის გზები
2. ელექტროგადამცემი ხაზები
3. ელექტრონული საკომუნიკაციო ქსელების საკაბელო ხაზები

ანალიზი ა:

მიმოსვლის გზებში უნდა ვიგულისხმოთ:

- ა) საავტომობილო გზა
- ბ) საჰაერო-საბაგირო გზა
- გ) რკინიგზა

საავტომობილო გზა – ხაზობრივი ნაგებობა, რომლის დანიშნულებაცაა უზრუნველყოს ავტოტრანსპორტისა და სხვა თვითმავალი საშუალებების უსაფრთხო და მოხერხებული მოძრაობა დადგენილი ნორმატიული სიჩქარეებით, ღერძული დატვირთვებით და გაბარიტებით და დატანილი იქნება საკადასტრო ნახაზებზე ან რეგისტრირებული იქნება უძრავ ნივთებზე უფლებათა რეესტრში.

საავტომობილო გზის ცნებაში, როგორც მისი შემადგენელი ნაწილები, გაერთიანებულია:

ა) მიწის ვაკისი სავალი ნაწილი, ხიდები, გვირაბები, ესტაკადები, სატრანსპორტო კვანძები, წყალგატარი ნაგებობები, საყრდენი კედლები, გზის გასწვრივ მდებარე საველოსიპედო და საცალფეხო ბილიკები, ასევე განსხვავების ზოლები და მის ფარგლებში არსებული სხვა საგზაო ნაგებობანი;

ბ) მოძრაობის მართვისა და რეგულირების, ტექნოლოგიური კავშირის, განათების მოწყობილობათა ელემენტები და სხვა ნაგებობანი, მათ შორის, სპეციალური დანიშნულების სატელეფონო კავშირები, რომლებიც საჭიროა საავტომობილო გზების ნორმალური მოვლა-შენახვისა და ფუნქციონირებისათვის;

გ) საავტომობილო გზების ზედა საჰაერო სივრცე სატრანსპორტო საშუალებებისათვის დადგენილი გაზარიტების ფარგლებში;

დ) თოვლდამცავი და ხმაურდამშლელი მოწყობილობანი, სატყეო თოვლდამცავი ზოლები, ზვავსაწინაღმდეგო, ღვარცოფსაწინაღმდეგო და წყალამრიდი ნაგებობანი, გასაჩერებელი და დასასვენებელი მოედნები და ავარიის საწინაღმდეგო ჯიბეები, რომლებიც შეიძლება განლაგებული იყოს განსხვავების ზოლის გარეთ;

ე) საგზაო-საექსპლუატაციო სამსახურის შენობა-ნაგებობანი.

ფაქტობრივი გარემოება I:

საწარმო X-მა გადაწყვიტა საწარმოს ტერიტორიაზე დაეგო საავტომობილო გზა, რაზეც მომსახურების ხელშეკრულება გაუფორმა საწარმო Y-ს და გადაუხადა **100 000** ლარი.

სამუშაოების დამთავრების შემდეგ საწარმო X-მა გზა, როგორც ხაზობრივი ნაგებობა, დაარეგისტრირა უძრავ ნივთებზე უფლებათა რეესტრში.

შედეგი:

აღნიშნული საავტომობილო გზა, როგორც მიმოსვლის გზა, გათავისუფლებულია ქონების გადასახადისგან.

საჰაერო-საბაგრო გზა – ხაზობრივი ნაგებობა, რომელიც საბაგრო გზისთვის არსებული ინფრასტრუქტურით უზრუნველყოფს მოქალაქეთა გადაადგილებას ერთი პუნქტიდან მეორე პუნქტამდე.

ფაქტობრივი გარემოება II:

საწარმო X-მა **2011** წელს განახორციელა საჰაერო-საბაგრო გზის მშენებლობა. მოცემული საბაგრო გზა ექსპლუატაციაში შეიყვანა **2012** წელს.

შედეგი:

აღნიშნული საბაგრო გზა, როგორც მიმოსვლის გზა, გათავისუფლებულია ქონების გადასახადისგან.

რკინიგზა

ხაზობრივი ნაგებობა, რომელიც მოიცავს მიწის ვაკისზე განლაგებულ სარკინიგზო ლიანდაგებს და მის ფუნქციონირებასთან დაკავშირებულ ხიდებს, გვირაბებს, ლიანდაგის დამცავ ნაგებობებს.

ანალიზი ბ:

ელექტროგადამცემ ხაზებს უნდა მივაკუთნოთ საჰაერო ელექტროგადამცემი ხაზები და საკაბელო ელექტროგადამცემი ხაზები.

საჭიერო ელექტროგადამცემი ხაზი არის ღია ცის ქვეშ განთავსებული მოწყობილობა, რომლის დანიშნულებაა ანძებზე ან საინჟინრო ნაგებობებზე იზოლატორებითა და არმატურით დამაგრებული სადენებით ელექტროენერჯის (სიმძლავრის) გადაცემა/გადატანა;

საკაბელო ელექტროგადამცემი ხაზი არის ელექტროენერჯის (სიმძლავრის) გადაცემისათვის/გადატანისათვის განკუთვნილი იზოლირებული სადენი (სადენები), რომელიც შედგება ერთი ან რამდენიმე პარალელური შტოსაგან, შეერთებისათვის საჭირო აქსესუარებით (ქუროები, მომჭერები და სხვა არმატურა).

ანალიზი გ:

ელექტრონულ საკომუნიკაციო ქსელებს მიეკუთვნება გამოძახებებისა და სხვადასხვა საინფორმაციო სიგნალების ელექტრონული დამუშავების, დამისამართების (კომუტაციის), გატარების და გადაცემის ტექნოლოგიური სისტემა, რომელიც მოიცავს სადენიან (მათ შორის, ოპტიკურ-ბოჭკოვან), თანამგზავრულ, რადიოსიხშირულ ან ოპტიკურ ადჭურვილობას, სხვა ტექნოლოგიურ საშუალებებს და საოპერაციო ტექნიკურ რესურსებს, მათ შორის, ფიქსირებული (არხული და პაკეტური კომუტაციის, მათ შორის, ინტერნეტის) და მობილური კომუნიკაციების, ციფრული მაუწყებლობის, საეთერო და საკაბელო ქსელებს.

საგადასახადო კოდექსით ქონების გადასახადისაგან გათავისუფლებულია ელექტრონული საკომუნიკაციო ქსელის მხოლოდ საკაბელო საკომუნიკაციო ხაზი, ანუ ხილული, სადენიანი (მათ შორის ოპტიკურ-ბოჭკოვანი) ხაზი.

ფაქტობრივი გარემოება III:

საწარმო X-ს, რომელიც ახორციელებს ტელესაკომუნიკაციო მომსახურებას, საკუთრებაში გააჩნია:

ოპტიკური ქსელი - **(Fiber optical Network)** - კაბელი, ODF, სპლიტერი, ტერმინალური კოლოფი.

შედეგი:

ზემოთ აღნიშნული ჩამონათვალიდან ქონების გადასახადისგან გათავისუფლებულია კაბელები, როგორც საკაბელო საკომუნიკაციო ხაზები.

ფაქტობრივი გარემოება IV:

საწარმო X-ს, რომელიც ახორციელებს მობილურ საკომუნიკაციო მომსახურებას, საკუთრებაში გააჩნია საბაზო სადგურები.

შედეგი:

საწარმო X-ის საკუთრებაში არსებული საბაზო სადგურები არ თავისუფლდება ქონების გადასახადისაგან, რადგან იგი წარმოადგენს საჭიერო საკომუნიკაციო ხაზის ელემენტს და არ მიეკუთვნება საკაბელო საკომუნიკაციო ხაზს.

Jurnal i `gadasaxadebi s- reda qci a gTavazobT

konsul taciebs sagadasaxado, buRal trul i aRricxvisa da sabuRal tro programa `oris-buRal teria--sTan dakavSi rebul saki Txebze.

konsul taciebi Catardeba wi naswar SeTanxmebul droSi.

Cveni sakontaqto tel efonebia: 230-78-51, 5-93-79-10-77

val utis kursi

	aSS dol ari	2.1740		0.0000
	evro	2.3844		0.0000
	girvanqa sterl ingi	3.3010		0.0000

buRal trul i aRricxvisa da sabuRal tro programa
`oris-buRal teria- Semswavl el Ta

s a y u r a d R e b o d

Jurnal i `gadasaxadebi s- reda qci a gTavazobT buRal trul i aRricxvisa da sabuRal tro programa `oris-buRal teria- Seswavl is daCqarebul kurss. cal keul i j gufebis dakompl eqteba moxdeba msmenel Ta Sesabamisi doneebis gaTval i swinebi T.

saswavl o process warmarTaven am dargis cnobili special istebi.

msmenel Ta miReba dawyebul ia. mecadineobebi Catardeba TqvenTvis sasurvel droSi da pi robebSi.

Cveni sakontaqto tel efonebia: 230-78-51, 5-93-79-10-77